

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sinologie

Bakalářská práce

Valeriia Kochurikhina

**Motivy hledání a identity v románu ujjurského spisovatele Perhata
Tursuna *The Backstreets***

The motives of searching and identity in Perhat Tursun's novel *The Backstreets*

Praha, 2024

Vedoucí: Mgr. Ondřej Klimeš, Ph.D.

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu práce, Mgr. Ondřeji Klimešovi, Ph.D., za jeho čas, trpělivost, cenné rady a čas věnovaný konzultacím. Rovněž děkuji paní Mgr. Šárce Masárové, Ph.D. za to, že mi poskytla svůj cenný vhled a ochotu s možnostmi cenných konzultací. Dále bych chtěla poděkovat všem vyučujícím a zaměstnancům Katedry sinologie.

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze, dne 30. července 2024

.....

Valeriia Kochurikhina

Abstrakt

Tato bakalářská práce zkoumá román *The Backstreets: a Novel from Xinjiang*, jehož autorem je Perhat Tursun, současný ujgurský spisovatel z Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang v Čínské lidové republice. Práce úvodem poskytne stručný přehled současné situace v Xinjiangu a vývoje ujgurské prózy. Výzkumná část práce provede obsahový rozbor románu, zaměří se přitom na motiv hledání a motiv identity hlavního hrdiny, a dále na rozbor dopadů socio-ekonomické situace v Xinjiangu na život hlavního hrdiny. Výsledky bádání budou s využitím odborné literatury interpretovány vzhledem k dění v Xinjinagu od konce 70. let 20. století do roku 2015. Metodou práce bude analýza textu a jeho interpretace a kontextualizace za využití publikované teoretické a empirické literatury. Autorka práce bude kromě anglického překladu románu pracovat i s vybranými pasážemi v ujgurském originále, z nichž některé přeloží a vyloží.

Klíčová slova

Čína, Xinjiang, Ujguři, ujgurská literatura, Perhat Tursun

Abstract

The thesis will examine the novel *The Backstreets a novel from Xinjiang* written by Perhat Tursun, a contemporary Uyghur writer from the Xinjiang Uyghur Autonomous Region in the People's Republic of China. The author will provide a brief overview of the current situation in Xinjiang and of the evolution of Uyghur prose. The research part of the thesis will perform a content analysis of the novel focusing on the trope of searching and on the trope of the identity of the novel's main character, as well as on the impact of the socio-economic situation in Xinjiang on the life of the protagonist. Using relevant scholarly literature, the conclusions will be interpreted in relation to the developments in Xinjiang from the late 1970s to 2015. The methods of work will be textual analysis and interpretation and contextualization using published theoretical and empirical literature. In addition to the English translation, the author will work with selected passages in the Uyghur original, several of which she will translate and interpret.

Keywords

China, Xinjiang, Uyghurs, Uyghur literature, Perhat Tursun

Obsah

Úvod	7
Teoretická část.....	8
1. Vymezení pojmů	8
1.1 Vymezení pojmu hledání.....	8
1.2 Vymezení pojmu identity.....	10
2. Literárně – historický úvod.....	11
2.1 Situace v Xinjiangu v období od roku 1976–2015.....	11
2.2 Menšinová literatura <i>shaoshu minzu wenxue</i> 少数民族文学	17
2.3 Ujgurská literatura	22
3. Představení autora a díla	24
3.1 Perhat Tursun پەرھات تۇرسۇن.....	24
3.2 Román <i>Zákoutí</i>	25
4. Rozbor díla (analytická část).....	28
4.1 Motiv hledání	28
4.1.1 Mizení kultury	28
4.1.2. Spojitost se společností	30
4.1.3 Spojitost s pocitem ztracenosti a zoufalstvím	31
4.1.4 Spojitost s místem	32
4.2 Motiv identity:	35
4.2.1 Spojitost s národním povědomím	35
4.2.1.1 Jeden či více prvků společné kultury	36
4.2.1.2 Vlastní kolektivní jméno	36
4.2.1.3 Historická paměť.....	37
4.2.2 Vymezení vůči ostatním	38
4.2.3 Spojitost s čísly	39
4.2.4 Spojitost se společností	40

4.2.5 Spojitost s místem	42
4.2.6 Spojitost s vlastní identitou a se svým já	44
Závěr.....	48
Seznam použité literatury	53

Úvod

V této bakalářské práci se budu věnovat motivům hledání a identity v románu napsaném současným ujjurským spisovatelem Perhatem Tursunem (nar. 1969) (پەرھات تۇرسۇن), *The Backstreets* (*Arqa kocha* ارقا كوچا), zde dále označovaném jako *Zákoutí*. Originál románu byl napsán v ujjurštině modifikovaným arabským písmem.

Cílem práce je prostřednictvím pozorné četby románu *Zákoutí* a výzkumu motivů identity a hledání přispět k lepšímu porozumění literární tvorbě Perhata Tursuna. Práce zkoumá, jak román zobrazuje motiv hledání a jakým způsobem je představen i motiv identity. Daný román je výsledkem spisovatelova pozorování politických a sociálních událostí v ujjurské společnosti.

Práce je rozdělena do čtyř částí. První je zaměřena na definice motivu hledání z pohledu proudu literatury „hledání kořenů“ (*xungen wenxuei* 寻根文学) a motivu identity z pohledu teorií A. Smitha a D. Tobina. Druhá, literárně-historická část uvádí stručný kontext situace v Xinjiangu v letech 1976–2015 a rozvoje menšinové a ujjurské literatury. Třetí se zabývá životopisem Perhata Tursuna a uvádí román *Zákoutí*. Čtvrtá, analytická část se zabývá zkoumáním jednotlivých motivů z pohledu proudu hledání „kořenů“ a teorií A. Smitha a D. Tobina v románu *Zákoutí*. Závěr práce shrnuje a předkládá výsledky zkoumání.

Při zpracování teoretické části práce byly definovány motivy hledání a identity. Byl uveden širší literárně-historický kontext pro lepší pochopení současné situace v Xinjiangu a také základní informaci o ujjurské literatuře. Následuje představení Perhata Tursuna a jeho díla. Do analytické části spadá zkoumání motivu hledání podle proudu literatury hledání „kořenů“ a motivu identity podle teorií A. Smitha a D. Tobina. Pozorná četba románu *Zákoutí* a úryvky z románu byly využity pro zobrazení vysvětlení motivu hledání a identity v konkrétním románu.

Pro přepis ujjurských jmen byla použita ujjurská latinka ULY (ujjursko-latinská transkripce). Pokud není uvedeno jinak, je autorkou překladů autorka práce.

Teoretická část

1. Vymezení pojmů

1.1 Vymezení pojmu hledání

Čína má bohatou literaturu, jejíž moderní část se rozvíjela hlavně ve 20. století. Od založení Čínské lidové republiky (*Zhonghua renmin gongheguo* 中华人民共和国, dále jen ČLR) se literatura stala nástrojem politické propagandy, což výrazně ovlivnilo její tematiku a formu. Během Kulturní revoluce (*wuchanjieji wenhua dageming* 無產階級文化大革命) v Číně byla literatura přetvořena v mocný nástroj sloužící k podpoře maoistické ideologie. Spisovatelé byli nuceni tvořit díla oslavující Komunistickou stranu (*Zhongguo gongchandang* 中國共產黨), Mao Zedonga (毛泽东 1893–1976) a pracující třídu, čímž docházelo k homogenizaci literární tvorby. Jakákoli odchylka od oficiální linie byla potlačována a literární svoboda byla silně omezena. Tato represe vedla k úpadku intelektuální rozmanitosti, přesto existovala i tajná samizdatová literatura, která hrála klíčovou roli v udržování kulturního dědictví Číny navzdory nebezpečí perzekuce. (Fairbank 1992, str. 633–662)

Po skončení Kulturní revoluce na počátku 80. let, kdy v Číně nastalo období rozvolnění, se v čínské literatuře rozvinul proud „hledání kořenů“ (*xungen wenxue* 寻根文学). Zkušenosti mladých intelektuálů vyslaných na venkov a blízkost každodenního života s vesničany pomohly nalézt hodnotu tradiční kultury. (Gálik 2000, str. 157)

V tomto období narůstá zájem o západní literaturu, který čínským spisovatelům otevřel nové možnosti a inspiroval je k inovaci literárních konceptů a technik. Když se čínští intelektuálové začali lépe seznamovat s dějinami moderní západní literatury a podmínkami, za kterých tito autoři tvořili, začali si uvědomovat potřebu literatury, která by byla světovější a reflektovala by globální perspektivu. Vědomi si toho, že slepé napodobování západních spisovatelů nepovede k originální tvorbě, začali hledat inspiraci ve své vlastní kultuře. Mnozí spisovatelé proto zdůrazňovali důležitost hledání nových témat a forem, které by odrážely životní realitu nejenom Hanů ale i menšin a zároveň by byly relevantní pro celosvětové publikum. Tak započala cesta k „obnově“ čínské literatury prostřednictvím prozkoumávání vlastního kulturního dědictví a jeho propojení s univerzálními literárními hodnotami. (Hong 2007, str. 369)

Hnutí zřejmě zdůrazňovalo obnovení kulturní autenticity a identity, kdy autoři reflektovali aspekty svých regionálních a etnických kořenů. Snažili se propojit moderní literární

techniky s vlastními tradičními prvky historie, folklóru a místních zvyků. Důraz byl kladen na estetickou hodnotu a uměleckou nezávislost, z pohledu autorů literatura měla být především uměleckým vyjádřením, nikoliv nástrojem politické propagandy. Byly často použity témata jako krajina a venkovský život k prozkoumávání vztahu mezi lidmi a jejich kořeny. Tímto způsobem čínští a menšinoví spisovatelé usilovali o obnovu čínské a menšinové literatury prostřednictvím prozkoumávání vlastního kulturního dědictví a jeho propojení s univerzálními literárními hodnotami.

Jak autoři tohoto hnutí se snažili najít své kořeny, tak i esej hnutí literatury „hledání kořenů“ má název „*Kořeny literatury* (wenxue de „gen“ 文学的“根”) od Han Shaogonga (韩少功, nar. 1953), v němž autor píše: „Literatura má své kořeny, jimiž by měla být zapuštěna hluboko v půdě národní tradice a kultury. Pokud kořeny nejsou dost hluboké, listí se nemůže rozbujet.“ (wenxue you gen, wenxue zhi gen yingshen zhiyu minzu wenhua chuantong de turangli, gen bu shen, zeye nanmao 文学有“根”, 文学之“根”应深植于民族传统文化的土壤里, 根不深, 则叶难茂。) (Han 1985, str. 2)

Podle Han Shaogonga vytvoření silné a životaschopné literatury je nezbytné, aby se spisovatelé inspirovali a čerpali z vlastního kulturního dědictví. Pokud jsou kořeny – tedy kulturní a tradiční základy – příliš mělké nebo neexistující, literární tvorba nemůže dosáhnout plného potenciálu a ztrácí autenticitu a životnost.

Důležitými aspekty proudu literatury hledání kořenů jsou opětované pochopení, přehodnocení a také interpretace kulturních materiálů v literární estetice, reinterpretace hodnot kulturního dědictví a kritika kulturních faktorů po Kulturní revoluci. (Chen 1999, str. 277) Tento literární proud byl rozšířen po celé ČLR. Autoři vydávali svá díla v rodných jazycích a s prvky dialektů. Spisovatelé a básníci ve svých dílech také využívali zkoumání hlubokého významu historie a lidových témat. Snažili se využít svou představivost a integrovat modernistické postupy převzaté ze západní literatury, aby explicitně vyjádřili rodící se moderní vědomí. (Chen 1999, str. 278) Ale existovaly i obavy, že tento typ literárních materiálů a témat by vedl by k přehlížení aktuálních společenských problémů a rozporů. (Hong 2007, str. 368)

Tyto výše uvedené rysy literárního proudu „hledání kořenů“, využívá i Tursun ve svém románu *Zákoutí* pro ilustrace dnešního duševního stavu ujugurského jedince, k přehlížení dopadu čínské politiky na ekonomickou situaci a životní úroveň Ujgurů. Jedním z dalších rysů je to, že původně byl román rovněž napsán v ujugurském jazyce.

1.2 Vymezení pojmu identity

Identita je velmi široký pojem, který v sobě spojuje nejen individuální charakteristiky, ale také kolektivní prvky, jako jsou kultura, jazyk, historie, tradice a příslušnost k určitému území nebo společenské skupině. Identita je dynamická a proměnlivá, ovlivňovaná historickými, politickými a kulturními změnami a často hraje klíčovou roli v procesech nacionalismu a formování států. Proto se v této části zaměřím na rozmanitost chápání identity v kontextu románu *Zákoutí*, které spadá do následujících definic.

Podle teorie Anthony D. Smitha je identita více než jen souhrnem individuálních charakteristik. Ve své teorii Smith navrhuje, že identita je spíše kolektivní a zahrnuje soubor sdílených prvků, jako jsou kultura, jazyk, historie, tradice a příslušnost k určitému území nebo společenské skupině. Tato kolektivní identita může být vytvářena a udržována prostřednictvím symbolů, památek, rituálů a společenských praktik. Smith zdůrazňuje, že identita není statická, ale spíše dynamická a proměnlivá v čase. Historie, politické události a kulturní interakce mohou formovat a transformovat kolektivní identitu jednotlivých skupin. Identita je také často používána k upevnění a legitimitě politické moci, a proto hraje klíčovou roli v procesech nacionalismu a formování států. (Smith 1991, str. 9–15)

Podle Davida Tobina je ujgurská identita tvořena spojitostí s regionem, který Ujguři obývají, především s oblastí Xinjiang, a dále skutečností, že mluví ujgursky, což je turkický jazyk. V moderní době se ujgurská identita stala předmětem napětí a konfliktu v rámci politiky Čínské lidové republiky. Ujguři čelí tlaku na asimilaci s Hany a kulturní homogenizaci, což vede k potlačování jejich jazyka, kultury a náboženských praktik. Represe ze strany ČLR, včetně masivního dohledu a zadržování, má za následek utrpení a marginalizaci Ujgurů. V důsledku toho se ujgurská identita stala symbolem odporu proti politické a kulturní asimilaci a zároveň vyjadřuje touhu po zachování vlastní kultury, jazyka a náboženství. (Tobin 2020, str. 87–90)

Tyto teorii byly v práci využity proto, že Tursun ve svém románu *Zákoutí* popisuje rozmanitost ujgurské identity a používá pro to různé úhly pohledu. Předkládá porozumění ujgurské identitě v širším kontextu jako nacionální identita a také užšího coby ujgurská identita, která je zobrazena jako protiklad vůči hanskému národu.

2. Literárně – historický úvod

2.1 Situace v Xinjiangu v období od roku 1976–2015

I když Ujguři jako i ostatní národy mají dlouhou a bohatou historii, v této části bude zaměřeno na nastínění literárně – historického kontextu doby, ve které Perhat Tursun vyrůstal a nejvíce působil jako autor. Začneme ukončením Kulturní revoluce (1966–1976) a smrti Mao Zedonga převzal v roce 1978 převzal moc v Číně Deng Xiaoping (邓小平 1904–1997). Pro upevnění své moci prováděl řadu reforem, včetně potlačení maoistických tendencí a rehabilitace těch, kteří byli v období Kulturní revoluce odsouzeni. Rok 1976 znamenal pro národnostní menšiny určitou úlevu od extrémních represí a otevřel cestu k částečné obnově náboženského a kulturního života. Nicméně politické a ekonomické reformy přinesly nové výzvy v podobě asimilačních tlaků, demografických změn a pokračujícího napětí mezi etnickými menšinami a čínskou vládou.

Počátek reforem na konci 70. let 20. století znamenal proces intenzivnější institucionalizace asistenčních programů. V dubnu 1979 se v Pekingu konala pracovní Celostátní konference o práci pohraniční strážce (*quanguo bianfang gongzuo huiyi* 全国边防工作会议) s cílem zlepšit rozvoj příhraničních oblastí obývaných etnickými menšinami. Po konferenci téhož roku vznikl program podpory protějšků (*duikou zhiyuan: qi yuan, xingcheng jiqi yanhua* 对口支援: 起源, 形成及其演化), jehož hlavním účelem podle oficiálního čínského výkladu byla zemědělská a technologická transformace Xinjiang včetně například zlepšení tamní produkce potravin, pro pobřežní oblasti pak zmírnění tlaku obrovské zaměstnanosti obyvatel ve městech. (Zhong 1979, str. 14–16) Kampaň však také směřovala k posílení závislosti Xinjiang a dalších menšinových oblastí ve vnitrozemské Číně. Byly vytvořeny dvojice partnerských měst, které se účastnily asistenčních programů, například provincie Jiangsu pomáhala autonomním oblastem Guangxi a Xinjiang. Takovým způsobem se zvýšila spolupráce a pomoc mezi různými regiony Číny. (Li 2018, str. 35–37)

Vzhledem k ekonomickému rozvoji centrální vláda Číny považovala Xinjiang za klíčový region, a především jako bránu k trhům a zdrojům ve Střední Asii. Tento růst však doprovázejí problémy jako nezaměstnanost a nerovnost v distribuci bohatství, které často sledují etnické linie mezi Ujgury a Hany. Rozvojový model v Xinjiangu byl kritizován za rozpory mezi deklarovanými cíli Pekingu a skutečností na místě, zejména co se týče nerovnosti příjmů a sociální marginalizace Ujgurů. Zatímco někteří zdůrazňují pozitivní vlivy rozvojové politiky a omezení na konkrétní řešení, jako je zlepšení životních podmínek, další považují za

důležité zajistit spravedlivější distribuci bohatství a respektovat etnická práva. (Cappelletti 2020, str. 8–11)

Roku 1980 probíhala politika, která povolovala odchod Hanů z nehanských pohraničních oblastí, například ze Xinjiangu a Tibetu. Také byly podniknuty kroky k obnově kulturních a náboženských prvků v těchto regionech. Pro zápis ujgurštiny a dalších turkických jazyků Xinjiangu bylo obnoveno modifikované arabské písmo. Znovu začala působit řada periodik a institucí menšinových národností, například Filmové studio Tianshan (*tianshan dianying zhipianchang* 天山电影制片厂), které produkovalo filmy odrážející život nehanské většiny Xinjiangu. V této době byly provedeny změny v etnické správě v nečínských regionech, jako jsou Tibet a Xinjiang. Byl přijat Zákon o autonomii národnostních území (*zhonghua renmin gongheguo minzu quyu zizhifa* 中华人民共和国民族区域自治法)¹, který upravoval politická a kulturní práva titulárních národností v těchto oblastech. V letech 1981 až 1990 opustilo více než 200 000 jedinců Han polovojenské kolonie Výrobního a stavebního sboru Xinjiangu (*xinjiang zizhiq renmin zhengfu* 新疆维吾尔自治区人民政府) a dalších státních orgánů. V roce 1982 také byl stanoven přesný poměr pro etnické kádry. Nehanští kádři kontrolovali polovinu pozic sedmičlenného předsednictví Xinjiangu, lidové vlády, padesátičlenného xinjiangského lidového kongresu a Stálého výboru (*xinjiang zizhiq renmin daibiao dahui chengwu weiyuanhui* 新疆维吾尔自治区人民代表大会常务委员会). Roku 1982 byly stanoveny přesné poměry pro etnické kádry, kde nehanské kádry kontrolovaly polovinu pozic v předsednictvu, vládě, kongresu a Stálém výboru Xinjiangu. Nicméně dominance Hanů zůstala ve stranickém výboru a ústředí ČLOA v Xinjiangu. (Hai 2023, str. 3–5)

V letech 1982–1983 proběhla tzv. Kampaň proti duchovnímu znečištění (*jingshen wuran* 精神污染), kde znečištění bylo vnímáno jako hrozba pro duchovní čistotu Číny, především západními vlivy. Byl vytvořen symbolický systém čistoty a znečištění, který se týkal materiálního versus duchovního, západního versus východního. Cílem bylo udržovat čistotu a definovat, co znamená být „čínský“. Tato kampaň zdůrazňovala symbolický charakter chápání špíny a znečištění. Bylo analyzováno, že znečištění existuje jen ve vztahu k uspořádanému systému čistoty, který je udržován odlišením od špíny. Takto by chápáno „duchovní znečištění“ v přechodu od éry maoismu k éře reformy v Číně. (Carrico 2017, str. 100–119)

¹ 1984 Zákon o místní národnostní autonomii. Článek 17 a Článek 18 – první stanoví, že guvernéri různých úrovní autonomních správních regionů musí pocházet z titulární státní příslušnosti regionu, a druhý uvádí, že kádry nižší úrovně „by měly“ (*yingdang* 应当) být titulární etnické příslušnosti.

V roce 1985 v době uvolnění došlo k mírovým studentským protestům na Lidovém náměstí v Urumči a to následně vedlo k dalším protijaderným protestům, které byly uskutečněny v letech 1987–1988 kvůli frustraci z nedostatečného pokroku v reformě ujgurského školství a kvůli rasistickým heslům, která se objevovala v areálu univerzity Xinjianga. Za cíl měli ujgurští studenti vládě sdělit své názory a otevřeně hovořit o své etnické nezávislosti, což bylo později označeno za terorismus. (Spivey 2022, str. 1)

Po několika měsících, když zemřel reformního vůdce Hu Yaobanga (胡耀邦 1915–1989) vypukla roku 1989 další mírová demonstrace na náměstí Tiananmen, která byla sérií studentských protestů. Účastníci požadovali politické reformy, ale demonstrace byla v Pekingu v noci z 3. na 4. června násilným zákrokem vlády ukončena. Rozhodnutí čínských představitelů tvrdě zasáhnout proti demonstrantům vedlo k masakru, při kterém zahynulo mnoho lidí. Událost vyvolala mezinárodní odsouzení a sankce, ale v Číně byla potlačena cenzurou a diskuse o ní je stále citlivá. (Fairbank 1992, str. 690–697)

Pak v dubnu 1990 došlo k Barenskému incidentu, kdy stovky ozbrojených Ujgurů napadly a obsadily úřady, což symbolizovalo jejich agitaci proti čínské vládě a touhu po autonomii či nezávislosti. Předtím byla v roce 1989 založena politická strana Východního Turkestánu (*dong tuerqisitan zhengdang* 东土耳其斯坦政党), což byl klíčový krok k organizaci ujgurského odporu a k formulaci politických cílů. Následovaly plánovací schůzky, přípravy včetně výcvikových táborů a financování prostřednictvím daňových poplatků a rabování. Kvůli omezené možnosti získat profesionálně vyrobené zbraně hrála během nepokojů důležitou roli závislost povstalců na ukořistěných zbraních a domácích výbušninách. Po Barenském incidentu následovala v různých městech Xinjiangu série bombových útoků, což dokazovalo trvající neklid v regionu a narušovalo stabilitu. Čínská vláda čelila výzvě tohoto konfliktu tvrdými bezpečnostními opatřeními, včetně využití sil ČLOA. (Hastings 2011, str. 900–901)

Klíčovou událost v Xinjiangu představuje incident v Yiningu (Ghulji) z února 1997. Jedním z předpokladů daného incidentu bylo zakázání mešrep v Yiningu, tradičních ujgurských společenských setkání zaměřených na řešení společenských problémů, jako je zneužívání látek. Tato setkání se vyvinula v organizované síti chlapeckých klubů, řízené islámskými principy. Čínské úřady je však považovaly za podezřelé, což vedlo k zásahům a následnému zákazu prohlubujícímu podkladová napětí. S úřady zadržujícími lídry mešrep a omezením jejich činnosti státní dozor v roce 1995 zesílil. Tento zásah postihoval převážně ujgurské komunity, vyvolávaje nespokojenost. Dalším předpokladem bylo zatčení dvou ujgurských náboženských

studentů na začátku roku 1997, což vyvolalo střety a protesty v Yiningu. Tyto demonstrace rychle přerostly v násilné protesty, v nichž protestující vyjadřovali svou nespokojenost ohledně náboženských svobod, rovnosti a nezávislosti. Na protesty reagovaly čínské úřady tvrdými praktikami včetně slzného plynu, bití a ostré munice. Město bylo uzavřeno, tisíce lidí byly zatčeny, mnozí byli vystaveni špatnému zacházení a arbitrárnímu věznění. Odpověď vlády prohloubila napětí a vedla k dalším porušováním lidských práv. (Millward 2004, str. 16–17)

Roku 1999 byly v Xinjiangu přijaty různé politické reformy a opatření coby součást kampaně Velký rozvoj Západních oblastí (*xibu dakaiifa* 西部大开发). Tyto reformy se točily kolem komplexních ekonomických a sociálních pobídek. To zahrnovalo podporu migrace Hanů do Xinjiangu, masivní investice do infrastruktury a ekonomického rozvoje regionu. Dalším prvkem kampaně Velkého rozvoje Západních oblastí byla jazyková asimilace. V Xinjiangu se prosadil tlak na vyučování čínštiny a postupnou náhradu domorodých jazyků na primární úrovni. Sinizace Xinjianga byla považována za konečné řešení dlouhodobé stability tohoto pohraničí, nyní sousedícího se třemi nezávislými středoasijskými státy. Většina propagandistických prací argumentovala tak, že hospodářský rozvoj by tyto problémy přirozeně vyřešil a že kdyby si menšiny užívaly vyšší životní úroveň, upustily by od svých nacionalistických ambicí. (Becquelin 2004, str. 358)

Sociální skupiny Hanů v Xinjiangu, které lze rozdělit na elitu, většinovou společnost, která tvoří dominantní sociální a kulturní skupinu v daném regionu, jsou často spojeny s většinovou kulturou a mají tendenci mít větší ekonomickou sílu, politickou moc a vliv na rozhodování. Druhou společenskou skupinu tvoří obyvatelé na nižším společenském žebříčku, kteří mají omezenější přístup k mocenským a ekonomickým zdrojům. Nejsou zahrnuti do dominantní skupiny a mohou čelit sociálnímu vyloučení a diskriminaci. Tato klasifikace reflektuje jejich ekonomickou hodnotu, mobilitu a dobu migrace, což má vliv na jejich postavení a vliv v regionu. Percepce ohrožení stability hraje zásadní roli v politických strategiích všech těchto sociálních skupin. (Cliff 2012, str. 82)

V letech 2006 a 2007 vlády v Číně a provincii Xinjiang podporovaly programy přesunu pracovních sil, které lákaly ujgurské pracovníky do továren v jiných částech země. Tyto pracovníky často ubytovávali přímo v továrnách, což omezilo jejich volný pohyb mimo pracoviště a vedlo k napětí mezi ujgurskými a hanskými pracovníky. V květnu 2009 došlo ke známému incidentu v továrně na hračky Xuri v Shaoguanu v provincii Guangdong, kde napětí mezi oběma etnickými skupinami vyústilo v násilné střety a útok hanských dělníků na ubytovnu ujgurských pracovníků, přičemž několik ujgurských dělníků zemřelo. To vyvolalo

vlnu protestů, které 5. července 2009 dosáhly vrcholu na Lidovém náměstí v Urumči a byly brutálně potlačeny čínskými bezpečnostními silami, přičemž mnohé zprávy hovoří o nadměrném použití síly a porušování lidských práv. (Millward 2007, str. 347–354) Mezi hlavní příčiny těchto událostí také patří: (1) dlouhodobá sinizace; (2) vážné sociální a ekonomické nerovnosti mezi Hany a Ujgury upřednostňující dominantní národnost Han; a (3) politická podezřívavost vůči ujgurské kultuře. Důležitou příčinou byl také protičínský terorismus, který byl z velké části vyvolán mimo Čínu a jehož cílem bylo oddělit Xinjiang od Číny. (Mackerras 2012, str. 496–510)

Pro prevenci dalších protestů se KS Číny snažila vytvořit stabilitu (*wending* 稳定). V Xinjiangu se jedná o klíčovým pojmem, který ovlivňuje rozvoj, politickou moc a vliv komunistické strany. Tento koncept stability se stal centrálním rámcem, který ovlivňuje rozhodování a akce strany i obyvatel Xinjiagu, slouží k zamezení možného povstání Ujgurů a k udržení stability mezi Hany, aby nedocházelo k jejich masové migraci nebo protestům, což by mohlo ohrozit centrální moc v Xinjiangu. (Cliff 2012, str. 80) Dalším bodem politiky bylo posílení sekuritizace, tj. chápání politických a jiných problémů především z bezpečnostního hlediska, což v Xinjiangu také hraje významnou roli. Stabilita se od roku 2009 postupně stala centrálním tématem, které umožnilo vládě přivádět finanční prostředky a získávat legitimitu pro tvrdá bezpečnostní opatření. Toto zabezpečení stability je klíčovým aspektem politiky v Xinjiangu. (Cliff 2012, str. 86)

Násilné nepokoje v červenci 2009 v Xinjiangu vedly k významným politickým změnám v regionu. Hanové začali otevřeně kritizovat stávající vedení, což vedlo k výměně vedení v provincii. Omezení internetu následně vyvolalo ztrátu komunikace a vážné důsledky pro podnikání a společenský život. Nový tajemník Xinjianga, Zhang Chunxian (张春贤 nar. 1953), provedl několik změn včetně opětovného uvolnění internetu a zavedení politiky zlepšení životních podmínek obyvatel Xinjiangu. Tyto kroky směřovaly k integraci regionu s ČLR a snaže potlačit nespokojenost, především ze strany Hanů. Nicméně kritické body, jako ničení starého města Kašgaru a omezení náboženských praktik Ujgurů, zůstávají nevyřešeny. (Cliff 2012, str. 86–99)

Po roce 2012 došlo k urbanizace – transformaci venkovských oblastí v jižním Xinjiangu v moderní města v čínském stylu. Přestože urbanizace v regionu sleduje etnické a sociálně-ekonomické linie, většina ujgurského obyvatelstva zůstává ve venkovských oblastech, což vytváří napětí mezi tradičním životním stylem a modernizací. Růst měst v Xinjiangu přináší i sociální a ekonomickou nerovnost, v níž nově vznikající ujgurská buržoazie je spojována s

vládnoucí strukturou, zatímco zbytek populace zůstává v nižších sociálních vrstvách. Tyto rozdíly mohou vést k sociálnímu napětí a problémům s integrací. Rozmanitost postojů v ujgurské společnosti od přijetí akulturačních procesů až po odpor k asimilaci dokazuje složitost sociální dynamiky v regionu. Zároveň lze pozorovat rostoucí trend emigrace Ujgurů do měst, což má vliv na zaměstnanost a sociální strukturu v urbanizovaných oblastech. (Cappelletti 2020, str. 135–138)

V dubnu 2013 pak byl v rámci čínské stranické byrokracie distribuován „Dokument číslo 9“ (ChinaFile 2013), který obsahoval seznam sedmi „špatných ideologických trendů, pozic a aktivit“ určených k boji. Tento dokument byl vydán na začátku vlády Xi Jinpinga (习近平 nar. 1953) a stanovil cíle ideologického boje, jako je například „západní“ ústavní demokracie, univerzální hodnoty, nástup občanské společnosti a další. Byl vymezen výrazný rozpor mezi rychle se rozvíjející čínskou ekonomikou a uzavřeným politickým systémem. Tento rozpor kontrastuje s běžným předpokladem, že ekonomický rozvoj a vznik dostatečně velké střední třídy vedou k růstu občanské společnosti a tlaku na politické reformy. Klíčovou roli v tomto rozporu hrála kampaň na odstranění duchovního znečištění, která byla zahájena v roce 1983. (Carrico 2017, str. 100–119)

Od roku 2017 podle některých výzkumů dochází k závažným zločinům proti lidskosti. Nejprve se objevily zprávy o hromadném věznění Ujgurů a dalších původních obyvatel turkického etnického původu v této oblasti. Dále bylo zjištěno, že vězni jsou drženi ve věznicích, kde jsou nuceni projít politickou převýchovou, která zahrnuje vlasteneckou indoktrinaci a zřeknutí se své víry. Více než 1,5 milionů ujgurských rodin bylo rozděleno a rozmístěno v různých typech táborů: politické převýchovy, zadržovacích a výcvikových. (Zenz 2017, str. 1–36) V roce 2020 bylo zveřejněno, že někteří vězni jsou z těchto center přemísťováni do nucených pracovních programů, které připomínají moderní otroctví. Nejnovější údaje o antikoncepci a demografických změnách v Xinjiangu ukazují stále zřetelnější genocidní záměr čínského státu v Xinjiangu, který usiluje o vymazání jednoho národa. (Carrico 2022, str. 405)

Lze konstatovat, že od konce Kulturní revoluce do současnosti existuje stálá dynamika ve vztazích mezi čínskou vládou a ujgurským obyvatelstvem. Po roce 1978 Xinjiang čelil transformaci, která zahrnovala intenzivní rozvoj a modernizaci, avšak jejím důsledkem bylo sociální a etnické napětí. Reformy, které měly za cíl zlepšit životní podmínky a podporovat ekonomický rozvoj, často přicházely s tlaky na asimilaci a nevyváženými přínosy pro Hany a Ujgury. (Millward 2007, str. 276–279)

Politické reformy v 90. letech a začátkem 21. století vedly k masivním investicím a migraci Hanů do Xinjiangu, což mělo za následek změny v demografickém složení regionu a narůstající sociální a ekonomické nerovnosti. Tyto změny vedly k nárůstu etnického napětí, které se projevilo v řadě incidentů a protestů. Kritické body v současné politice zahrnují tvrdá bezpečnostní opatření, represe ujgurské kultury a masivní systém koncentračních táborů a politické převýchovy spojené s nucenými pracemi. Politika čínské vlády, zejména od roku 2017, vyvolává mezinárodní odsouzení a obavy z genocidy (Millward 2007, str. 293–310).

2.2 Menšinová literatura *shaoshu minzu wenxue* 少数民族文学

Národ má hluboké historické kořeny, takže literatura je odrazem národního vědomí a emocí. (Ma 1992, str. 1) Proto je důležité zmínit menšinovou literaturu v Číně. Od roku 1949 ČLR uznává existenci menšinových skupin v Číně inspirovaných modelem etnických menšin v bývalém Sovětském svazu – menšinové skupiny (*shaoshu minzu* 少数民族), které tvoří asi 9 % populace ČLR a nachází se v rozsáhlém pohraničí Číny. (Bender 2016, str. 261)

Podle oficiálních (*shaoshuminzu wenxue* 少数民族文学) Dějin menšinové literatury platí, že všechny skupiny mají tradice ústní literatury, což je způsobeno úzkým rozsahem používání jazyka kvůli nedokonalému rozvoji písma a nedostatku rozsáhlého vzdělání, zatímco čínská literatura měla na rozdíl od toho rozvinutější vzdělávací systém. Proto v menšinových literárních tradicích dominují mýty, eposy, dlouhé příběhy a výpravné básně. (Ma 1992, str. 2–3) Od 80. let 20. století vzniká značné množství literatury ve formě poezie, povídek, románů a dramát vytvořených rostoucím počtem autorů z etnických menšin. (Bender 2016, str. 261)

Současnou literaturu menšin lze rozdělit na tzv. sinofonní literaturu, ve které se jako prostředek vyjadřování používá čínština, a na díla psaná v rodných jazycích. Roku 1985 byla v Pekingu vytvořen Svaz čínských menšinových spisovatelů (*zhongguo shaoshu minzu zuojia xiehui* 中国少数民族作家协会). Více než 1000 spisovatelů z etnických menšin je navíc členy Svaz čínských spisovatelů (*zhongguo zuojia xiehui* 中国作家协会) a mnoho dalších se účastní místních organizací, jako je Svaz spisovatelů Xinjiang (*xinjiang zuojia xiehui* 新疆作家协会) a Svaz spisovatelů Vnitřního Mongolska (*neimenggu zuojia xiehui* 内蒙古作家协会). (Bender 2016, str. 262)

Literární díla vytvořená v jazyce národa mohou nejlépe odrážet život, kulturu a psychologické vlastnosti menšin. (Ma 1992, str. 3) Ale až do posledních desetiletí jen několik

z nich mělo písmo. Mezi moderní etnické menšiny, jejichž předkové psali a produkovali velké množství písemné literatury, patří Ujgurové, Tibetané, Mongolové, Mandžuoové, Dai, Korejci a Yi. Literární díla v těchto tradicích zahrnují náboženské texty, historie, genealogie, politické a obchodní dokumenty, astrologické a technické informace, poezii, eseje a různé formy vyprávění, které mohou zahrnovat eposy, mýty, lidové příběhy a balady. (Bender 2016, str. 264)

Moderní romány, povídky a poezie, které byly navázány na tisíciletí trávající „tradiční“ literaturu a písemnictví, často nebyly podstatně ovlivněny čínštinou a čínskou „tradiční“ a „moderní“ literaturou a byly psané a publikované v menšinových jazycích až na počátku poloviny 20. století, přičemž jejich počet vzrostl od počátku 80. let. Ačkoli se čínská politika někdy měnila, od roku 1949 čínská vláda jednoznačně uznávala právo etnických menšin mluvit a psát vlastními jazyky, ale stejně toto právo bylo porušováno a asimilace menšinové literatury byla v několika historických etapách ČLR systematicky potlačována. To Bender nezmiňuje, i když v dnešní době byly tyto skutečnosti prokázány. Romanizační schémata byla vytvořena prakticky pro všechny oficiální menšinové jazyky, i když většinu používají pouze příslušníci inteligence. V různých dobách bylo psaní těchto menšin oficiálně podporováno na místní úrovni, vydávaly se příběhy, básně, noviny a vládní dokumenty. I když se každý rok vyprodukuje obrovské množství literatury v mongolštině, korejštině a tibetštině, jen malá část se objevuje v čínských překladech (nebo v jiných jazycích). (Bender 2016, str. 266)

Po vzniku ČLR v roce 1949, a zejména po Kulturní revoluci, došlo k posílení politických a kulturních tlaků na menšinové národy včetně Ujgurů. Tento tlak vedl k přísné cenzuře a regulaci kulturního a literárního vyjadřování. (Dwyer 2005, str. 48–50) Tlak na kulturní homogenizaci a potlačení etnických identit se pro ujgurské publikace stal významnou překážkou. V posledních desetiletích, zejména po roce 2009, kdy došlo k násilným střetům v Urumči, se situace ještě zhoršila. Čínská vláda zvýšila úsilí mít kontrolu nad informacemi a kulturní produkcí v oblasti Xinjiang, což vedlo k intenzivnější cenzuře a represím ujgurských literárních a kulturních aktivit. (Chung 2018, str. 187–191)

Toto víme díky informacím, které pocházejí z různých reportáží, analýz a studií, jež mapují vliv čínských politických opatření na ujgurskou literaturu. Například zprávy od mezinárodních organizací a lidskoprávních skupin poskytují konkrétní údaje o cenzuře a represích. Existují osobní svědectví a rozhovory s autory, akademiky a aktivisty, kteří se zabývají ujgurskou literaturou, politikou proti Ujgurům, jež byli obětí. Mnoho informací je dostupných prostřednictvím digitálních platforem a online zpráv, které dokumentují současné trendy a výzvy v oblasti ujgurských publikací. (Uyghur Human Rights Project 2015, str. 3–18)

Menšinová autoři ve většině případů preferují používání standardní čínštiny, protože ta jim umožňuje oslovit širší publikum a poskytuje více příležitostí k publikování. Mnoho etnických spisovatelů z městských a/nebo smíšených etnických skupin nemá příležitost psát ve svých „rodných“ jazycích. Kromě toho texty psané v čínštině od Májového hnutí (*wu si yundong* 五四运动) spolu s překlady do čínštiny slouží jako příklady takových výrazových žánrů, jako je modernistická poezie, povídky a román. (Bender 2016, str. 267)

Psaná literatura má dlouhou tradici mezi Ujgury a její moderní literatura, která silně navazuje na tradiční ujjurskou literaturu a jen částečně na čínskou, také začínala na počátku 20. století a mnoho spisovatelů přijalo západní inovace ve stylu. Teprve v období po roce 1949 vystoupili do popředí ujjurští prozaici. Během 80. let 20. století se nakladatelství a literární časopisy věnující se ujjurské literatuře během předchozích desetiletí výrazně rozrostly. (Bender 2016, str. 267)

Vědci z etnických menšin kriticky přispěli ke studiu čínské literatury o etnických menšinách. Ale mladí spisovatelé z prostředí etnických menšin jsou již vystaveni literárnímu světu a díky výraznému tlaku vlády přebírají čínské literární tradice, což způsobuje rychlejší mizení tradičních literárních zdrojů a jazyků. Budoucí generace možná budou muset najít nový způsob, jak se vyjádřit mimo tradiční etnografické obrazy, protože mnoho spisovatelů nyní žije ve městech, a proto jsou odtrženi od venkovských tradic. (Bender 2016, str. 273–274)

Jak je již zmíněno výše, v Xinjiangu jsou vydávány oficiální časopisy, které jsou věnovány ujjurské literatuře a kultuře, a také jsou vydávány další časopisy věnované dalším menšinám žijícím v Xinjiangu, jako jsou Kazaši, Mongolové a Kyrgyzové. Tyto časopisy jsou sponzorovány (*xinjiang weiwuer zizhiqu wenxue yishu jie* 新疆维吾尔自治区文学艺术界) Federací literárních a uměleckých kruhů Ujjurské autonomní oblasti Xinjiang. Jedním z nich je (*xinjiang yishu* 新疆艺术), což lze přeložit jako *Umění Xinjiangu* (publikováno v ujjurštině, dvouměsíčník). Je to jediné komplexní umělecké periodikum mezi lidovými periodiky v Xinjiangu. Časopis byl založen v červenci 1981 a dosud bylo vydáno celkem 225 čísel. Tento časopis podle oficiálního kurzu musí plnit duchovní a kulturní potřeby, podporovat sociální stabilitu a právní řád. Zabývá se teoretickými články a komentáři o menšinovém divadle, filmu, televizi, hudbě, tanci, malířství, architektuře, sochařství, kaligrafii a fotografii. Publikuje také filmová a televizní díla a scénáře a představuje umělecké kariéry a zkušenosti místních umělců. Tímto způsobem, podle politiky KS, přispívá k rozvoji menšinové umělecké tvorby a výzkumu v regionu. (*xinjiang wenyiwan*)

Dalším je časopis, jehož název také můžeme přeložit jako *Umění Xinjiangu* (publikováno v čínštině), jenž je také sponzorován Federací literárních a uměleckých kruhů UAOS a byl také rovněž založen v roce 1981. Je to komplexní časopis o teorii umění, který publikuje teoretické články týkající se všech uměleckých kategorií a výsledky výzkumu o kultuře západního regionu a kultuře Hedvábné stezky. Existují rubriky (*sichou zhi lu yishu yanjiu* 丝绸之路艺术研究) *Výzkum umění Hedvábné stezky*, (*dangdai piping* 当代批评) *Současná kritika*, (*yuewu* 乐舞) *Hudba a tanec*, (*yingshi ganxian* 影视干线) *Film a televize*, (*daiwutai* 大舞台) *Velká scéna*, (*wenyi chunqiu* 文艺春秋) *Literární jaro a podzim* atd. Další rubriky přijímají příspěvky od profesionálních kulturních badatelů, literárních a uměleckých teoretiků a milovníků literatury a umění. Časopis je publikován za účelem výzkumu a hodnocení současných literárních a uměleckých děl multietnických skupin v Xinjiangu, nehmotné kultury a národního uměleckého dědictví Hedvábné stezky, také má představovat nejšpičkovější umělecké teoretické počiny doma i v zahraničí, umožňovat výměnu literárních a uměleckých výtvorů a zkušeností a propagovat výsledky výzkumu kulturního průmyslu atd. Časopis je také součástí (*zhongguo zhiwan* 中国知网) China National Knowledge Network. (*xinjiang wenyiwan*)

Dalším časopisem je (*wenxue yi cong* 文学译丛), což lze přeložit jako *Literární překlad*. Časopis byl založen v roce 1960. Jedná se o literární periodikum, které je také sponzorováno Federací literárních a uměleckých kruhů Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang. Za posledních 60 let od svého založení si časopis stanovil za cíl šířit a propagovat čínskou kulturu mezi Ujgury. Překládá významná moderní literární díla mnoha čínských i zahraničních autorů, která jsou publikována v čínštině a ujgurštině. Tímto způsobem ujgurští spisovatelé získávají z časopisu inspiraci, rozšiřují si obzory a tvoří vynikající literární díla. Časopis organizuje literární a umělecké aktivity, jako jsou semináře o přeložených dílech, přednášky, sborníky a školení. Publikuje díla, podporuje talenty a funguje jako spojení mezi stranou a vládou, spisovateli a překladateli všech etnických skupin v Xinjiangu. Obsahuje rubriky, které jsou členěny podle literárních žánrů, jako například, (*zhongpian xiaoshuo* 中篇小说) *Novela*, (*duanpian xiaoshuo* 短篇小说) *Povídka*, (*shige* 诗歌) *Poezie*, (*sanwen* 散文) *Esej* atd. Používají literární platformu pro aktivní propagaci ideologických prací. (*xinjiang wenyiwan*)

Internet jako médium pro psaní etnických menšin nabízí další možnosti publikování vlastních děl. Čínská akademie sociálních věd (*zhongguo shehui kexueyuan minzu wenxue*

yanjiu suo 中国社会科学院民族文学研究所) také zveřejňuje informace o tradiční i současné literatuře etnických menšin (1949–1999). (Bender 2016, str. 273–274)

V polovině roku 1957 nastalo značné rozčarování intelektuálů ve vztahu ke komunistickému režimu, Mao okamžitě začal prosazovat princip třídního boje proti vzpurným intelektuálům a učinil je objektem kampaně proti pravičákům, která začala v červnu 1957 (*fanyoupai fenzi yundong* 反右派分子运动) (1957–1958). (Fairbank 1992, str. 601) Mao usoudil, že je třeba vychovat novou generaci intelektuálů, naprosto oddaných straně, protože budou pocházet z dobrých proletářských rodin. Ve sporu mezi posuzováním zásluh a třídního postavení považoval za nutné zdůrazňovat třídní původ. Varoval intelektuály, že jsou jen učitelé najatí proletariátem a pracujícími, aby učili jejich děti. Nesměli si dovolit mít své vlastní názory odlišné od idejí strany. (Fairbank, 1992, str. 602) Proto byli intelektuálové během kampaně *dayuejin* 大跃进 Velký skok vpřed (1958–1960) zbaveni svých pozic a přemístěni do odlehlých oblastí.

V češtině existují buď sbírky příběhů obsahující překlady textů ujugurských spisovatelů nebo texty napsané čínskými spisovateli, kteří v důsledku těchto dvou kampaní byli přemístěni do vzdálenějších oblastí, anebo sbírky překladů menšinových autorů. Příběhy takových spisovatelů jsou zařazeny do sbírky *Jarní hlasy*. Jedním z těchto spisovatelů byl Wang Meng (王蒙 nar. 1934), který byl roku 1963 přestěhován do Xinjiangu na převýchovu, roku 1973 působil na oddělení v oblasti kultury v Xinjiangu a poté byl od roku 1986 do roku 1989 ministrem kultury ČLR. (Hrdličková, 1989, str. 290) Další sbírkou je *Jantarový oheň*. V této knize jsou zařazeny příběhy menšinových autorů, které byly přeloženy z původních jazyků. Jedním z nich je autor ujugurského původu Memtimin Hošur (مەمتىمىن ھوشۇر nar. 1944), jenž se narodil a působil v Yiningu. (Li 2008, str. 19–37)

Menšinové kultury poskytují díla spadající do literatury hledání „kořenů“. Toto literární hnutí nacházelo způsob, jak se vrátit ke svému etnickému původu. Čínští autoři pod vlivem tohoto hnutí také psali o menšinách, ale jejich díla vyvolávala pocit odcizení, který spisovatel zjevně zažívá ve vztahu ke kultuře svého rodného kraje, kterou ale záměrně vykresluje jako exotickou. Toto odcizení intelektuálů ve venkovských oblastech je typickým tématem literárních děl a teoretických esejů většiny autorů, kteří opakovaně uznali, že etnickou identitu lze použít jako metaforu, jejímž prostřednictvím lze realizovat osobní identitu. Příroda je dalším důležitým prvkem v literatuře o hledání kořenů. Mnoho spisovatelů, kteří hledají kořeny, nachází určitou nostalgickou touhu po autentickém, přirozeném životě ztělesněném v jejich venkovských postavách, od kterého se cítí odcizení. Také v literatuře národnostních menšin

spadajících do proudu literatury hledání „kořenů“ je zřejmá tendence považovat regionální prostředí a přírodní podmínky za determinanty etnické či osobní identity. Rovněž toto literární hnutí se vyznačuje typickými kontrasty mezi místní a centrální (hanskou) kulturou, městskou a venkovskou a také intelektuální a rolnickou. (Leenhouts 2016, str. 303)

2.3 Ujgurská literatura

Ujgurská literatura je ovlivněna mnoha faktory, jako je dlouhá a pestrá historie, jež se datuje od 6. st. n. l., vliv Perské říše (224–651), přijetí islámu a proměna svislého ujgurského písma ve prospěch arabského písma, také čínský vliv, kdy se Ujguři stali národnostní menšinou. Dalším faktorem byly světové politické a sociální změny.

Na konci 19. a začátku 20. století došlo k celosvětovým změnám a rozvoji, které byly výsledkem národních hnutí za nezávislost na imperialismu a boje proti feudalismu, útlaku a nevědomosti. Hnutí jadidismu, které se zaměřovalo na vzdělání a kulturní obnovu, mělo na vznik nové ujgurské literatury zásadní vliv. Intelektuálové v Xinjiangu využili jadidismus k boji proti čínským guvernérům a feudálním statkářům. Reformy zahrnovaly změnu typu a jazyka výuky v madrásách, kde byla arabština a perština nahrazena ujgurštinou, a zavedení nových učebních osnov zahrnujících matematiku, fyziku, geografii, historii a gramatiku. (Kasgarli 2007, str. 577–578)

Ve vývoji ujgurské literatury v Číně můžeme vyčlenit tři období. První bylo v letech 1915–1940, kdy se v literatuře začala rozvíjet nová témata jako svoboda, demokracie, sociální reformy a inovace. V druhém období od roku 1940 do roku 1950 se objevují témata jako národní identita a historická realita. Třetí období v letech 1950–1980 bylo poznamenáno kontrolou a omezeními ze strany komunistů. Literatura byla často používána jako prostředek propagandy a mnozí autoři byli za své dílo pronásledováni. Po smrti Mao Zedonga docházelo od roku 1980 v literatuře k liberalizaci. (Kasgarli 2007, str. 579–583)

Ujgurská literatura byla nejenom v Xinjiangu, a proto má nejrůznější mezinárodní vlivy. Ujgurské komunity v Sovětském svazu (dále jen SSSR) prošly v desetiletích před bolševickou revolucí v roce 1917 a po ní zásadními proměnami pod vlivem idejí spojených s modernitou, jako jsou nacionalismus, socialismus, masová vzdělanost a byrokratický stát. Ujgurové, jako jedna z menšinových skupin v SSSR, byli uznáváni, ale zároveň byli vnímáni jako součást mnohem větší národní skupiny, která zasahovala přes čínskou hranici do oblasti Xinjiang. V SSSR, stejně jako v jiných částech, byla klíčovým prvkem budování národa kodifikace národních jazyků a literatur. Ve 20. letech 20. století začaly sovětské učebnice formovat národní

identitu kolem klasických středoasijských básníků a moderních ujgurských spisovatelů školených v sovětské literární tradici. Nicméně až do poloviny 30. let byla tato literatura omezena na sovětskou ujgurskou komunitu, zatímco obyvatelstvo v Xinjiangu mělo omezený přístup k sovětským publikacím. Situace se změnila po roce 1933, kdy se vláda v Xinjiangu spojila se SSSR, což přineslo proud sovětských poradců a publikací do regionu propagujících myšlenku moderního ujgurského národa, jazyka a literatury. Po roce 1949, kdy Xinjiang přešlo pod čínskou kontrolu, se v Xinjiangu literatura rozvíjela, zatímco literatura v SSSR pokulhávala. Kulturní revoluce v Číně v 60. letech potlačila intelektuální svobodu, ale po jejím skončení v 70. letech v Xinjiangu nastal rychlý rozvoj ujgurské literatury. Po rozpadu SSSR se ujgurská kultura ve středoasijských republikách postupně vytrácela, zatímco v Xinjiangu se internet stal novým médiem pro rozvoj současné literatury. (Freeman 2016, str. 88–90)

Celkově lze říct, že literatura národnostních menšin v Číně odráží komplexní dynamiku mezi etnickou identitou a vládní politikou. A zároveň je ovlivněná mizením vlastního jazyka, kulturními vlivy a politickými tlaky, přičemž moderní média a digitalizace hrají stále důležitější roli v její distribuci a vývoji. I když menšinoví autoři často volí čínštinu pro širší publikum, existuje také literatura v původních jazycích, přičemž přístup k publikování bývá omezený nebo zakázaný.

3. Představení autora a díla

3.1 Perhat Tursun پەرھات تۇرسۇن

Perhat Tursun se narodil v roce 1969 v Atuši v Xinjiangu. Je synem učitele, který byl během Kulturní revoluce uvězněn jako podezřelý z protirevoluční činnosti. Perhat Tursun získal bakalářský titul v oboru turkologie na Minzu University v Pekingu (*zhongyang minzu daxue* 中央民族大学). Během svého studia v Pekingu byl Tursun také ovlivněn čínskými překlady děl zahraničních autorů, například, F. Kafkou, V. Nabokovem, W. Faulknerem nebo A. Camusem. To podle Bylera ovlivnilo jeho tvorbu. (Byler 2022, str. 14)

Od roku 1989 pracoval jako výzkumný pracovník v Lidovém uměleckém centru Xinjiangu v Urumči (*wulumuqi weiwuer zizhiqu yishu zhongxin* 乌鲁木齐维吾尔自治区艺术中心) a působil také jako básník, esejista, prozaik a scenárista. Tursun publikoval svou první báseň v místních novinách v jedenácti letech a po několika dalších let pokračoval v psaní poezie. Na vysoké škole v 80. letech Tursun studoval čínštinu a setkal se s novými myšlenkami, které vířily kolem čínských intelektuálů v prvních letech Deng Xiaopingovy politické kampaně Velký rozvoj Západních oblastí. Hodně četl zahraniční poezii a literaturu, kterou sehnal v čínském překladu, stejně jako díla o filozofii, náboženství a psychoanalýze. (Freeman 2018, str. 1)

Po návratu do rodného regionu Tursun pracoval na své básnické sbírce *Sto milostných textů* (*Mu hebbetlirikiridin yuz parche* ۱۰۰ مۇھەببەت لىرىكىلىرىدىن يۈز پارچە), která byla roku 1998 dobře přijata, zatímco jeho sbírka novel *Poušť mesiášů* (*Mesih chōli* ۱۰۰ مەسىھ چۆلى) se po vydání v témže roce setkala s určitou kontroverzí kvůli netradičním tématům a obrazům včetně explicitního sexuálního obsahu. V roce 1999 vydal rozsáhlý modernistický román *Umění sebevraždy* (*Ölüwélish sen'iti* ۱۰۰ ئۆلۈۋېلىش سەنئىتى), který se stal jedním z nejdiskutovanějších románů vydaných v ujurštině. Ujgurští konzervativci v Xinjiangu knihu odsoudili jako kacířskou², což vedlo k pálení knih a vyhrožování Tursunovi smrtí. Nakladatelé v oblasti Xinjiang v reakci na kontroverzní obsah odmítali Tursunova díla vydávat. (Freeman 2018, str. 1)

Podle dostupných informací Tursun v lednu 2018 zmizel do internačního tábora a následující měsíc se objevily zprávy, že byl odsouzen k 16 letům vězení. Podle D. Bylera je Tursun sekulární a není etnický nacionalista a také se staví proti těm, kdo využívají islám k ospravedlňování násilí vůči nemuslimům. Podrobnosti jeho zadržení a odsouzení nebyly zveřejněny. Mohlo to být kvůli brzkému vydání tohoto románu samotného, který zveřejnil na

² Témata sexuality, sebevražd a duševních nemocí, která byla v ujurské literatuře až dosud z velké části tabu.

fóru v ujgurském jazyce koncem roku 2013. Mohlo to být i kvůli jeho dalším spisům nebo kvůli tomu, že používal virtuální privátní síť (VPN) k čtení necenzurovaných zpráv, a kvůli kontaktu s lidmi žijícími mimo Čínu. Hlavním důvodem jeho uvěznění mohlo být jeho elitní postavení v ujgurské společnosti (Byler 2022, str. 9) Konkrétní důvody jeho zatčení nejsou známy, ale předpokládá se, že to mohlo být kvůli tomu, že podepsal petici žádající čínskou vládu o respektování ujgurského jazyka. (Radio Free Asia 2022, str. 1) Tursun v době svého zmizení pracoval na pěti rozepsaných románech. Komise Spojených států pro mezinárodní náboženskou svobodu (United States Commission on International Religious Freedom) uvedla, že byl zadržen uprostřed kampaně svévolného masového zadržování, při níž se politické úřady zaměřily na Ujgury a příslušníky dalších převážně muslimských etnických skupin z důvodů, které zahrnovaly vyjádření etnické, kulturní nebo náboženské identity. (Congressional-Executive Commission on China 2018)

3.2 Román *Zákoutí*

Název románu *Zákoutí*³ (*Arqa kocha* ارقا كوچا) lze přeložit jako „slepé uličky“, „ztracené kouty“, „zákoutí“ nebo jako „zadní uličky“. I bez úplného přečtení románu vyvolává jeho název dojem lidské osamělosti, lidské ztracenosti a temnoty lidské duše. V době psaní této bakalářské práce byl román *Zákoutí* přeložen do angličtiny a vydán v září roku 2022 v USA, byl přeložen z ujgurského jazyka americkým antropologem Darrenem Bylerem a anonymním spolupracovníkem. V Číně dosud vydán nebyl. V době psaní této práce existoval jenom překlad do angličtiny. Roku 2022 získal román literární cenu Tucholsky Prize, která byla udělena Swedish PEN. Cena Tucholsky Prize⁴ byla založena v roce 1985 a je udělována zasloužilým autorům, kteří jsou v důsledku své literární tvorby nuceni žít ve vyhnanství nebo jsou ve své zemi ohroženi. (Byler 2022, str. 11)

Swedish PEN byl založen v roce 1922 jako jedno z prvních center organizace PEN⁵. Až do 2. světové války byla organizace především diskusním klubem, ale od konce 40. let a dále

³ The Backstreets

⁴ Cena Tucholsky Prize byla založena v roce 1985 a je udělována zasloužilým autorům, kteří jsou v důsledku své literární tvorby nuceni žít ve vyhnanství nebo jsou ve své zemi ohroženi. Cenu předává švédský ministr kultury v souvislosti s každoročním slavnostním vyhlášením Dne uvězněného spisovatele, které se koná 15. listopadu v Bonniers Konsthall ve Stockholmu. (Svenska PEN, nedatováno)

⁵ Název PEN je zkratkou pro básníky, esejisty a prozaiky. Swedish PEN je nepolitická, nevládní organizace spisovatelů, novinářů, knihovníků, nakladatelů a dalších literárních pracovníků. PEN podporuje vězněné nebo pronásledované spisovatele. (Svenska PEN)

se začala více zabývat otázkami svobody slova a mezinárodní solidarity. Cenu předává švédský ministr kultury u příležitosti každoročního slavnostního vyhlášení Dne uvězněného spisovatele, které se koná 15. listopadu v Bonniers Konsthall ve Stockholmu. (Svenska PEN)

Pokud budeme přihlížet k anglickému překladu Tursunova *Zákoutí*, patří dílo do žánru román. Vyvolává však otázky ohledně své žánrové klasifikace. Ačkoliv je v anglickém překladu označeno jako „román“ (*The Backstreets: A Novel from Xinjiang*), analýza naznačuje, že dílo spíše odpovídá charakteristikám novely. Román je tradičně definován jako rozsáhlá a komplexní forma, zaměřená na detailní vykreslení postav, prostředí a událostí (Shroder 1963, str. 291–299). *Zákoutí* však neprojevuje typickou komplexnost románu; postavy jsou málo vykreslené a prostředí je popsáno minimálně. Naopak novela, jak ji definuje Good, je středně dlouhá forma, která se vyznačuje koncentrovaností a intenzivním zkoumáním jednoho hlavního konfliktu (Good 1977, str. 209–211). *Zákoutí*, které má kratší časový úsek (přibližně jeden večer) se soustředí na introspektivní zkoumání ujgurské identity a odcizení, což jsou rysy typické pro novelu. Dalším klíčovým znakem novely je detailní vykreslení atmosféry a prostředí, které v *Zákoutí* hraje významnou roli při formování nálady příběhu. Z toho vyplývá, že *Zákoutí* spadá spíše do žánru novely než románu. Ovšem ve všech článcích jak ujgurských, tak i anglických, je použit pojem „novel“, a to nejspíše z toho důvodu, že Darren Byler, překladatel nepublikovaného Tursunova díla, v jeho plném názvu *The Backstreets: A Novel from Xinjiang* použila pojem „novel“, který se překládá jako román.

Na román *Zákoutí* reaguje i významná básnička Muyesser Abdul'ehed (معسير عبد الواحد) (ایک nar. 1980), která v článku s názvem *Unforgettable Blood* (Abdul'ehed 2023, str. 1) uvádí: Tento pocit odcizení je vyjádřen jednou větou, která se v románu několikrát opakuje: „V tomhle cizím městě nikoho neznám, takže je nemožné, abych se s někým přátelil nebo se s někým zneprátelil.“ Právě tato věta, doprovázená různými symboly, vymezuje jednotlivé kapitoly knihy. Děj se odehrává převážně v Urumči, některé scény se odehrávají v Pekingu, ale hlavní hrdina nezapadá ani do jednoho, ani do druhého – necítí se být součástí čínského hlavního města, ale je osamělý i ve Východním Turkestánu. V Urumči se snaží najít ubytování. Přestože město vždy přitahovalo ujgurské absolventy, život v něm je stále více znemožňován vládními nařízeními, která brání Ujgurům, kteří se ve městě nenarodili, pronajímat si nebo kupovat domy, a to i přesto, že se do něj mohou nastěhovat Hanové. Mladý muž nemá kde bydlet, a tak je odkázán na bloudění ulicemi a hledání místa, které by mohl považovat za své.

V této části také bude důležitým přejít k samotnému románu *Zákoutí* a jeho uvedení v kontextu. Román je vyprávěn hlavním hrdinou. Čtenář ale nezná ani jeho jméno nebo věk, neví ani to, jak vypravěč vypadá. Je jako neznámý, kterého můžeme potkat na ulici a jehož tvář si

nezapamatujeme. Jeho vyprávění je v první osobě a samotné dílo pokrývá krátký časový úsek, přibližně jeden večer a noc.

Z myšlenek hlavního anonymního hrdiny se dozvídáme o jeho dětství, o tom, jak studoval ve škole plné ujgurských dětí, které byly vychovávány ve stejné kultuře a tradicích, ale cítil se mezi nimi jako cizinec. Jeho jedinou kamarádkou byla sousedka, se kterou občas trávil volný čas. Dozvídáme se také o jeho rodičích, o jeho matce, která se vždy starala o celou rodinu, o jeho starší sestře, která utekla z rodného domu se svým milencem a jejíž oblečení musel hlavní hrdina nosit, i o jeho otci, který byl alkoholik a z něžž vždy cítil sladkou vůni.

Ze vzpomínek vypravěče se také dozvídáme, jak si hlavní hrdina pamatuje svoje studium na univerzitě v Pekingu. Tam byl obklopen ujgurskými vrstevníky, kteří vždy zůstávali spolu. Ale hlavní hrdina se jim ale do skupiny také nehodil. Rád trávil veškerý čas v knihovně čtením knih. Vzpomíná, jak do jejich třídy přicházeli čínští profesori, aby vedli přednášky. Přemýšlí o tom, jak ulicích plných lidí pocíťovali mladí muži strach a odlišnosti od ostatních a všech kolemjdoucích, které potkávali na ulicích obrovského Pekingu, vypadali stejně.

Protagonista se přestěhoval do Urumči pracovat v kanceláři. Protagonistův šéf je etnický Číňan a vždy se usmívá, ale jeho úsměv skrývá bolest a prázdnotu jeho duše, byl mezi Ujgury cizincem, zatímco náš anonym byl cizí mezi svými. Večer po práci jde hlavní hrdina hledat místo na spaní. Když se ale na ulici setkává s cizími lidmi, žádá je o pomoc a ptá se na cestu, setkává se s nepochopením okolí, jako by na ně mluvil neznámým jazykem.

4. Rozbor díla (analytická část)

4.1 Motiv hledání

Práce se zaměřuje na zkoumání motivu hledání, které je představeno jako cesta slepými uličkami Urumči, do kterého přijel hlavní hrdina pracovat. Během této cesty protagonista hledá adresu, kde by mu mohli poskytnout ubytování. Přemýšlí také o svém dětství, o svém životě v Pekingu během studia a o svém životě v Urumči.

Tento motiv je rozdělen do podkategorií, jako mizení kultury, spojitost se společností, spojitost s pocitem ztracenosti a zoufalství a spojitost s místem. Pak následují překlady úryvků z ujgurského originálu, byla také provedena analýza jednotlivých pasáží z pohledu literárního proudu „hledání kořenů“.

Všechny tyto podkategorie můžeme zařadit do proudu hledání kořenů, a to proto, že Tursun odráží hledání vlastního místa jak ve společnosti, tak i ve světě jako celku. Z teoretické části můžeme vyzdvihnout hlavní rysy tohoto literárního proudu, a těmi jsou popis odtržení od kulturního a historického dědictví, a snaha si najít to k čemu by mohl hlavní hrdina patřit, objevování vlastní identity. Celé dílo představuje kritiku politických a sociálních vlivů a jejich důsledky na společnost.

V románu je ilustrován aktuální sociální problém, kde se hlavní hrdina dostává do situace, že nemá bydlení, je nucen psát záruční dopisy, kterými žádá o bydlení a prokazuje svůj přínos jako pracovník, v čemž je neúspěšný, a také ukazuje chudobu a zhoršující se životní podmínky ve městě.

4.1.1 Mizení kultury

Tursun v románu popisuje různé situace, jichž bylo mnohem více než dvě, ale tyto vybrané pasáže nejlépe ilustrují, které ilustrují mizení kultury. Je to dáno především poklesem počtu starších lidí v důsledku chemických hnojiv, stresem a psychickým neklidem.

4.1.1.1 Tato pasáž reflektuje proces, ve kterém modernizace a změny v životním stylu vedou k mizení kulturních kořenů a hodnot. Tento proces zahrnuje ztrátu tradičních způsobů života, narušení spojení s přírodou a negativní dopady na duševní zdraví. Tursun popisuje snížení věku starších lidí. V tomto případě jsou nosiči tradičních hodnot, od kterých jsou lidé moderní doby odtrženi. Chemická hnojiva, o kterých posuzuje hlavní hrdina, ilustrují ztrátu kontaktu s přírodou a tradicemi. Tursun také zdůrazňuje, jak vliv moderní kultury, moderního

způsobu života a politiky zhoršuje i duševní zdraví. Pod tlakem a stresem, které lidé pocítují ve svém každodenním životě, také ztrácejí hodnoty vlastní kultury.

ئۇنىڭ ئۈستىگە ئادەملەرنىڭ ئوتتۇرىچە يېشى تۆۋەنلەپ كېتىۋاتىدۇ. ئىلگىرى مەن كىچىك چاغلاردا يۈز ياشتىن ئاشقان بوۋاي مومايلارنى قەدەمدە بىر ئۇچراتقىلى بولاتتى. ھازىر پۈتۈن بىر يېزىدىنمۇ تاپقىلى بولمايدۇ. بەزىلەر بۇنى خېمىيىۋىي ئوغۇت بىلەن ئىشلەپ چىقارغان زىرائەتلەردىن كۆرۈۋاتىدۇ. مېنىڭچە كىشىلەرنىڭ ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش نىسبىتىنىڭ تۆۋەنلەپ كېتىشى روھىي بېسىم بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولسا كېرەك، بولۇپمۇ زامانىۋىي مەدەنىيەت تەرىپىدىن بېسىق قىلىنغان بىر بىرىنى ئۆلتۈرۈش ھەۋىسىنىڭ قاناسلىقى كەلتۈرۈپ چىقارغان دەقەتچىلىك ۋە ھېستىرىيە بىلەن چوقۇم مۇناسىۋەتلىك. شەھەرگە ۋە زامانىۋىي مەدەنىيەتكە بولغان دۈشمەنلىك پوزىتسىيىسىمۇ دەل مۇشۇ سەۋەبتىن بولۇشى مۇمكىن. (5)

„Kromě toho průměrný věk lidí klesá. V časech, když jsem býval malé dítě, bylo možné potkat starší lidi, kterým bylo přes sto let. Ani v celé vesnici se teď takový nenajde. Někteří to pozorují u plodin pěstovaných s chemickými hnojivy. Podle mého pokles dlouhověkosti určitě souvisí s duševním stresem, zejména s úzkostlivostí, hysterií, ale moderní kultura nás dusí, abychom jeden druhého nezabýjeli. Právě to je možná důvodem nepřátelského postoje k městu a moderní kultuře.“

4.1.1.2 Do této podkategorie spadají i další detaily, například to, jak proces poznávání a odhalování pravdy může vést k uvědomění si kulturní ztráty. Moderní společnost často nahrazuje tradiční hodnoty a představy materiálními statky. Tento proces je součástí širšího fenoménu mizení kultury.

Níže uvedený úryvek ilustruje proces poznávání a porozumění důležitosti materiální stránky života. Když hlavní hrdina přemýšlí o svých dětských představách, že všechny poklady v příbězích jsou jedlé, lze to interpretovat jako snahu najít základy a hlubší smysl ve světě fantazie a příběhů. Avšak s postupem času hlavní hrdina postupuje k většímu poznání reality a zjišťuje, že tyto představy nejsou skutečné. Tento proces odhalování pravdy a odmítání iluzí je součástí poznávání skutečné podstaty věcí.

كىچىك چاغلاردا باشقىلاردىن چۆچەكلەرنى ئاڭلىغاندا، چۆچەكلەردە ئېيتىلىدىغان گىلەم، ئالتۇن، يامبۇ، مەرۋايىت دېگەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى يەيدىغان نەرسىلەر بولسا كېرەك دەپ ئويلىغانىدىم. كېيىن سەل چوڭ بولغاندا ئۇلارنىڭ يەيدىغان نەرسە ئەمەسلىكىنى بىلىپ بىر مەھەل ھەيران قالدىم. ئەجىبا ئۇنى يىگىلى بولمىسا كىشىلەر نىمانچە ئەتىۋارلايدىغاندۇ؟ دائىم

قورسقى ئاچ يۇرىدىغان، قاتتىق زاغرا نانلار گېلىدىن ئۆتمەيدىغان كېسەلچان بىر بالا ئۈچۈن ئەلۋەتتە ئەڭ قىممەتلىك نەرسە – يەيدىغان نەرسە. (8)

„Když jsem byl malý a když jsem poslouchával příběhy od ostatních, myslíval jsem si, že koberce, zlato, stříbro, všechny tyto věci jsou věci k jídlu. Později, když jsem byl trochu starší, mě zarazilo, když jsem se dozvěděl, že nejsou k jídlu. Zajímalo by mě, proč si je lidé tak cení, když je nemohou jíst? Pro nemocné dítě, které je tak churavé, že ani nedokáže spolknout ztvrdlou kukuřičnou placku, je to nejcenější – něco k snědku.“

4.1.2. Spojitost se společností

Tursun v *Zákoutí* také zdůrazňuje téma odtržení od společnosti a neschopnost navázat vztahy s ostatními lidmi, což vyvolává pocit ztráty identity a nedostatku lidského kontaktu, což si hlavní hrdina v podstatě také přeje a co hledá.

4.1.2.1 Ujgurí, kteří mají bohatou historii a kulturu, které v sobě spojují náboženství, tradice a zvyky spojené s osudem a posmrtným životem. Proto úryvek z této pasáže ilustruje zkušenosti hlavního hrdiny s vnímáním zvuku a jeho reakcí na něj. Lidé, kteří zemřeli při dopravních nehodách, přecházeli hlavní ulici, když slyšeli zvuk, který jim připomínal volání smrti. Tento zvuk je vnímán jako něco, co přitahuje ti, kteří jej mají slyšet a reagovat na něj. Hlavní hrdina se však od tohoto hledání distancuje, což odráží jeho osobní postoj a vnímání života. Cesta hlavního hrdiny, obklopeného lidmi, je plná osamělosti. Každý hlas, který na ulicích slyší, každé auto, které jede kolem, je plné neznámých, stejně ojedinelých lidí, jako je hrdina. Proto se v davu cítí jako jedinec, o kterém se nikdo nic nedozví.

ئۇنىڭ ئېيتىشىچە، قاتناش ھادىسىلىرىدە قازا قىلغانلارنىڭ كۆپىنچىسى چوڭ كۈچىنى كېسىپ ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا ئاشۇنداق بىر ئاۋازنى ئاڭلاپ ئاۋاز كەلگەن تەرەپكە قارايمەن دەپلا ھادىسىگە ئۇچرايدىكەن. ئۇلارنىڭ ئېيتىشىچە ئاشۇ ئاۋاز كۈچىدىكى سانسىز ئاۋازلارنىڭ قالايمىقان قاينىمى ئىچىدىكى بەزى ئاۋازلارنىڭ بىردىنلا تاسادىپى بېرىكىشى تۈپەيلىدىن شەكىللەننىپ قالغان ئاۋاز، ياكى بەزى تاۋۇشلارنىڭ ئوخشىشىپ كېتىشىدىن پەيدا بولغان خىيالىي تۇيغۇ ئەمەس؛ بەلكى ئۆلۈمنىڭ چاقىرىغان ئاۋازى ئىكەن. لېكىن مېنىڭ ھادىسىگە ئۇچرىشىم ناتايىن. چۈنكى مەن ئاۋاز كەلگەن تەرەپكە قارىمايمەن، چۈنكى بۇ شەھەردە مېنى ھېچكىم چاقىرمايدۇ، مەن ھېچكىمنى تونۇمايمەن. (2)

„Řekl, že většina lidí, kteří zemřeli při dopravních nehodách, přecházeli hlavní ulici, když slyšeli takový zvuk a dívali se ve směru zvuku. Řekl, že zvuk nebyl zvukem, který vznikl náhodným výskytem nějakých zvuků v chaosu

nesčetných zvuků na ulici nebo imaginárním pocitem způsobeným podobností některých zvuků. Spíše je to volání smrti. Ale je nepravděpodobné, že budu mít nehodu. Protože se nedívám, odkud ten hlas přichází, protože v tomto městě mi nikdo nevolá, nikoho neznám.“

4.1.2.2 S podkategorií (spojitost se společností) jsou spojeny i další detaily jako anonymita a odcizení, které často charakterizují život ve velkých městech. V prostředí s miliony obyvatel, kde má každý své vlastní „klíče“ k životu a prostorům, se jedinec bez klíče cítí ztracený a izolovaný. Tento „klíč“ představuje nejen fyzický přístup k domovům a místnostem, ale také metaforický přístup k sociálním vazbám a komunitě. Neochota kolemjdoucích pomoci hlavní postavě nalézt vlastní „klíč“ ilustruje nedostatek solidarity a empatie ve společnosti.

V obrovském městě s miliony obyvatel plném ruchu jen velmi zřídka věnujeme pozornost tomu, co a kdo nás obklopuje nebo že někdo možná potřebuje naši pomoc. V tomto díle je klíč ilustrace důvěry, závazku a přístupu k osobnímu prostoru, který hlavní hrdina nemůže najít. Při procházce po městě a dotazování se na cestu se kolemjdoucí hlavní postavě pouze vyhýbají nebo žádost o pomoc v hledání adresy odmítají.

ئىككى مىليوندىن ئارتۇق نوپۇسى بار بۇ شەھەردە چوقۇم ئىككى مىليوندىن ئارتۇق ئاچقۇچ مەۋجۇت. بەزىلەردە ھەتتا ئاچقۇچتىن بىرنەچچىسى بار بولۇپلا قالماستىن توپ توپ ئاچقۇچ بار. بۇ شەھەردە شۇ تاپتا بەلكىم مەندىلا ئاچقۇچ دىگەن نەرسە مەۋجۇت ئەمەس. (47)

„Ve městě s více než dvěma miliony obyvatel určitě je více než dva milionů klíčů. Někteří mají dokonce více klíčů a někteří jich mají dokonce hodně. Z tohoto města v tu chvíli možná jen já nemám klíč. Nechtěl jsem žít v tomto městě bez klíče, bez otevřených dveří, mezi nesčetnými domy s nesčetnými zamčenými zámky.“

4.1.3 Spojitost s pocitem ztracenosti a zoufalstvím

Když člověk nemá kam se vrátit a s čím se spojit, tak se cítí zoufale a osaměle. Co se týče i hlavního hrdiny, který je v neznámém prostředí se cítí izolovaně a nevídaně. Potom jak se protagonista přestěhoval ze svého malého rodného města nejprve do Pekingu a pak i do Urumči, má stálý strach, že se ztratí v ulicích, i když jsou očíslovány a pojmenovány. Když si představíme, že ulice v tomto románu není jenom ulice, ale je cestou lidského osudu, kterou máme celý život jít, ale nevíme, kam nás přivede. Stejně hlavní hrdina, který z mého pohledu

ilustruje ujjurský národ, neví o své budoucnosti, neví, kam nakonec přijde, i když se zdá, že tato cesta má směr a cíl.

چوڭ شەھەرلەرنىڭ ھەممىلا كوچىلىرىنىڭ ئىسمى بار، ھەممىلا قورۇ ۋە بىنالارنىڭ نومۇرى بار، شۇڭا تەرەپ تۇيغۇسى پۈتۈنلەي يوقلىدىغان تۇمانلىق چاغلار دىمۇ بۇ يەردە ئېزىپ قېلىش ناتايىن. لېكىن شۇنداقتىمۇ يەنىلا كىشىنى بىر خىل سىرلىق ۋە ھەممە ئىلكىگە ئېلىۋالدى. بۇ بەلكىم بالىلىق چاغدىكى ئاشۇ ئېزىپ قېلىش ۋە ھەممىسىنىڭ ئۇزاق مەزگىل داۋاملىشىشىدىن شەكىللىنىپ قالغان ئادەت خار اکتىرلىق تۇيغۇدىن باشقا نەرسە ئەمەس بولسا كېرەك. (11)

„Ve velkých městech mají všechny ulice jména, všechny rajony a v nich budovy mají čísla, takže ani v mlhavých dnech, kdy se zcela ztrácí orientační smysl, je nepravděpodobné, abych zabloudil. Ale i přesto se člověka stejně zmocňuje jakýsi strach. Možná se nejedná o nic jiného než o zvyk vytvořený dlouhodobým strachem z toho, že se v dětství ztratí.“

4.1.4 Spojitost s místem

Hledání hlavního hrdiny jako proces probíhá v různých místech. Tím je i rodné městečko, kde hlavní hrdina vyrůstal, pak velkoměsto Peking, kde studoval na vysoké škole, potom se přestěhoval do Urumči, kde mezi zákoutími hledal číslo, které by označovalo jeho budoucí bydliště. Tímto se Tursun snaží ukázat, že život hlavní postavy je cesta, která by protagonistu měla někam přivést, ale ve skutečnosti je neúspěšným procesem hledání něčeho, s čím by jedinec mohl být spojen.

4.1.4.1 Níže uvedený úryvek, který se vztahuje k hledání kořenů prostřednictvím hlavního hrdiny, který bloudí v temnotě a mlze, naznačuje nejasnost a nejistotu. Hlavní hrdina se snaží najít místo k přenocování, ale zdá se, že není schopen ho najít. Tato situace zobrazuje jeho frustraci a snahu najít řešení, amísto by mohl považovat za své. Hlavní hrdina se snaží nalézt řešení svých problémů, ale nenachází ho, což podtrhuje jeho pocit ztráty v neznámém prostředí.

شۇتاپ تۇمان بىلەن بىرلىكتە قاراڭغۇلۇقمۇ چوڭقۇر لاشماقتا. يازنىڭ كېلىشى ئۇزاقتىن ئۇزاق يىراقلىقتا. مەن بۈگۈن كېچىنى ئۆتكۈزۈدىغان بېرىمنىڭ يوقلىقىنى ئېسىمگە ئالدىم-دە، كېچىنىڭ ئۇ تەرەپىنى مۇشۇ ئۇزاقتىن ئۇزاق قەھرىتان قىشىنىڭ ئۇ تەرەپىدىكى يازدىنمۇ يىراق ھېس قىلدىم. مەن بۈگۈن كېچىنى تۆت ئەتراپى تام بىلەن قورشالغان بىر يەردە ئۆتكۈزۈش كېرەك ئىدى. لېكىن ئۇ قاغىش تەككۈر جاي يەرشارىدا مەۋجۇت ئەمەستەك قىلاتتى. لېكىن مەن ئۇ يەرنى ئىزدەپ تاپمىسام بولمايتتى. (43)

„V tuto chvíli se tma prohlubuje spolu s mlhou. Príchod léta je dále než daleko. Jakmile jsem si vzpomněl, že dnes nemám žádné místo na přenocování, měl jsem pocit, že konec noci je vzdálenější než léto na druhé straně této dlouhé úmorné zimy. Představoval jsem si, že jsem měl strávit noc na místě obklopeném čtyřmi zdmi. Ale zdálo se, že na Zemi takové prokleté místo neexistuje. Ale nedalo se dělat nic, abych ho našel.“

4.1.4.2 S touto podkategorií jsou spojeny i další detaily – a to, že jeho hledání hlavního hrdinu přivede k psychiatrické léčebně. V tomto románu táto situace spíše může představovat bod, kam Ujgurové, intelektuálové a prostě ti, kteří jsou jiní než ostatní, navždy zmizí. Je známo, že k vymývání mozků dochází v převýchovných táborech i v psychiatrických ústavech, odkud se nikdo nevrací, a nikdo si pak nepamatuje své skutečné já. (Zenz 2019)

Níže uvedený úryvek popisuje, jak hlavní hrdina se snaží najít určité číslo a rozumět jeho významu. Totéž číslo směřuje k místu, které hlavní hrdina hledá v Urumči. Přestože se mu číslo objevuje přímo před očima, zdá se, že ho nemůže najít, což vyvolává pocit zmatku. Frustrace a nepochopení naznačují, že hledání má pro něj důležitý význam, a zároveň se ukazují na reálnou ekonomickou situaci v Urumči. Skutečnost, že číslo je spojeno s psychiatrickou léčebnou, může naznačovat hlubší vrstvy vnitřních konfliktů, které hlavní postava prožívá.

كۆزلىرىم غۇۋالىشىغا باشلىدى، مەن كۆزلىرىمنىڭ ئاستا ئاستا ئوچۇۋاتقان نۇرى بىلەن بىردىنلا مەن ئىزدىگەن ساننى كۆرۈپ قالدىم، شۇنىڭ بىلەن كۆز نۇرۇمنى بار كۆچۈم بىلەن يىغىپ تۇرۇپ ئاشۇ سانغا قارىدىم. ئۇ سان شۇنداق ئوچۇق يېزىقلىق تۇراتتى. باياتىدىن بېرى نىمىشقا تاپالماي يۈرگەندىمەن دەپ ئويلىدىم ھەيرانلىق بىلەن، ئەجىبا ئۇنىڭ ئالدىدىن كۆرمەي ئوتۇپ كەتكەندىمەنمۇ؟ بۇ مۇمكىن ئەمەس، مەن ھەممە نومۇرغا بىرنى قالدۇرماي قاراپ چىققان ئىدىم. ساننىڭ يېنىدىكى دەرۋازا مەھكەم ئېتىلگەن ئىدى، ئۇنىڭ تۆمۈرلىرى خۇددى كىشىلەرنىڭ خام خىيالىنىمۇ ئۆتكۈزۈشكە ئوچۇن ياسالغاندەك قېلىن ۋە توم ئىدى. بۇ نومۇر باشقا نومۇرلارغا ئوخشىمايتتى. ئۇ ئالتۇن رەڭلىك تۇنكە ئۈستىگە ئويۇلغان بولۇپ ناھايىتى ئېنىق كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى. يەنە ساننىڭ ئاستىدا «روھى كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسى» دىگەن خەتلەر مۇ يېزىقلىق ئىدى. مەن شۇنچە ئىزدىگەن يېرىمنىڭ «روھى كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسى» ئىكەنلىكىگە ھەيران قالدىم. (58)

„Oči se mi začaly mlžit a se světlem mých očí pomalu pohasínajícím jsem zahlédl jen číslo, které jsem hledal, a tak jsem sebral vši sílu svých očí a podíval se na to číslo. To číslo bylo tak jasně napsané. S překvapením jsem si pomyslel, proč jsem ho před chvílkou nemohl najít. Nebylo to možné, prohlídnul jsem

čísla jedno po jednom, aniž bych jedno vynechal. Pevná brána vedle čísla byla zavřená na závoru, její železné šprušle byly vyrobeny tak, aby chránily lidi před iluzemi. Toto číslo se nepodobalo žádnému jinému číslu. Bylo vyraženo zlatě na železné desce a velmi jasně vynikalo. Pod číslem ještě byla napsána slova ,Psychiatrická léčebna'. Překvapilo mě, že místo, které jsem tolik hledal, byla ,psychiatrická léčebna.“

4.1 Dílčí závěry zkoumání motivu hledání

Po vlastním zkoumání motivu hledání jsem dospěla k několika závěrům. V kontextu výše uvedených pasáží podkategorie, mizení kultury, pomocí teorií o „hledání kořenů“ se ukazuje, že proces modernizace a materiálního pokroku často vede k oddělení od kulturních kořenů a tím jsou jak chemická hnojiva, tak i snaha člověka co nejvíce vydělávat. Tursunovo dílo zdůrazňuje potřebu návratu k původním kulturním hodnotám a opětovnému spojení s vlastními tradicemi. Tento proces obnovení a návratu ke svým kořenům je klíčový pro zachování autenticity a kontinuity kulturního dědictví.

Analýza druhé podkategorie, spojitosti se společnostmi, naznačuje, že moderní životní styl a městské prostředí mohou vést k oddělení od sociálních vazeb a neschopnosti navázat jakékoliv vztahy s ostatními. Zvuky aut, které jsou pro hlavního hrdiny posely smrti a kterým odmítá následovat, by měli, a klíče, které nemá ilustrují neexistenci vazeb se společností. Cesta hlavního hrdiny po velkoměstě je plná osamělosti a anonymity, každý kolemjdoucí má strach z neznámého. Svým dílem Tursun zdůrazňuje význam kulturních kořenů jako zdroje stability a orientace v době, kdy moderní svět často vede k pocitům ztráty a izolace.

Analýza třetí podkategorie, spojitost s pocitem ztracenosti a zoufalství, ukazuje, že moderní městský život a politické reformy mohou vést k dezorientaci ve vlastním životě. V kontextu zkoumaných pasáží je proces hledání kořenů rozhodující pro nalezení jak vnitřní, tak i vnější stability. Cesta hlavního hrdiny je osudem každého ujugurského jedince jak ve vlastní zemi, tak i v zahraničí, směr a cíl kterých jsou postupně ztraceny.

Po zkoumání čtvrté podkategorie, spojitost s místem, lze shrnout, že hlavní hrdina se stejně jako Ujguři snaží najít smysl a směr v době nejistoty a chaosu. Psychiatrická léčebna ilustruje pocit zmatku a vnitřních konfliktů, kterým čelí ujugurské jedince. Zároveň tato instituce může být konečným bodem, ke kterému přijde přemýšlivý ujugurský jedinec. Kulturní kořeny a schopnost porozumění okolí by pomohly v udržení smyslu a orientace a poskytly silný základ pro budoucnost.

4.2 Motiv identity:

Dalším zkoumaným motivem je motiv identity. V této části se zaměřuji na to, jak Tursun tento motiv používá k tomu, aby poukázal na zkušenosti Ujgurů s odcizením v současné Číně. Tento motiv je rozdělen do podkategorií, jako jeden či více prvků společné kultury, vymezení vůči ostatním, spojitost s čísly, spojitost se společností, spojitost s místem a spojitost s vlastní identitou a svým já. Pak následují překlady úryvky z ujgurského originálu, byla také provedena analýza jednotlivých pasáží z pohledu teorií A. Smitha o národní identitě a D. Tobina z pohledu teorií o ujgurské identitě.

Skrze osobní příběh hlavního hrdiny odhaluje prizma, skrze které ujgurští jedinci vnímají kulturní a politickou realitu, s níž se musí denně potýkat, a jak to ovlivňuje i jejich identitu. Tímto způsobem román nejen ilustruje individuální osud, ale také kriticky reflektuje širší sociální a politické problémy identity a asimilace.

V motivu identity byly vyčleněny následující podkategorie jako spojitost s národním povědomím, vymezením vůči ostatním, spojitost s čísly, spojitost se společností, spojitost s místem a spojitost s identitou, vlastním já. Všechny tyto podkategorie můžeme zařadit do motivu identity, a to proto, že Tursun pomocí detailů těchto podkategorií odráží identitu své hlavní postavy, která pro čtenáře zůstává anonymem. Z teoretické části lze vyzdvihnout hlavní body, které se vyskytují v teorii o národní identitě a v teorii ujgurské identity. Tursun tyto rysy v románu popisuje jako způsob, jak spojit identitu hlavního hrdiny s pohádkami, příběhy, staršími Ujgury, náboženskými praktikami a také odlišností od Hanů. Další podkategorie, které se přímo neváží na teoretickou část práce, se vyskytují mnohem častěji. Jednou z těchto podkategorií je spojení s čísly, se kterými má hlavní hrdina pocit spojení s vlastním osudem a osudem dalších lidí. Další je spojitost se společností, kde byla zařazena jedna z nejopakovanějších frází v celém románu, což ukazuje, jak moc je hlavní hrdina cizinec mezi „svými“. Pak je spojitost s místem, která zdůrazňuje, jak se hlavní hrdina snaží spojit svou identitu s těmi malými věcmi, které vlastní. Poslední, která je spojena s identitou hlavního hrdiny, popisuje pocity odcizenosti jak od vlastního prostředí, tak i mezi ostatními.

4.2.1 Spojitost s národním povědomím

Tursun v *Zákoutí* poukazuje na problémy spojené s národním povědomím Ujgurů. Proto do této podkategorie (spojitost s národním povědomím) spadají situace, kde hlavní hrdina s nimi se setkává. Tato podkategorie se skládá ze tří částí: jeden či více prvků společné kultury, vlastní kolektivní jméno a historická paměť.

První část odhaluje důležitost zachování národního povědomí pomocí zachování kulturních prvků, které zároveň hrají klíčovou roli při budování vnitřní identity jedince. Druhá (vlastní kolektivní jméno) poukazuje na to, že národní identita je formována a udržována prostřednictvím společných kulturních zážitků a kolektivního vědomí, ze kterých vyplývá spojení s národem. Třetí – historická paměť – je klíčová pro udržování kolektivní identity a pocitu sounáležitosti s ostatními. Tursun v románu prizmatem své hlavní postavy osvětluje tyto důležité rysy svého národa, které se v současnosti vytrácejí, což znamená, že sami lidé ztrácejí svou identitu.

4.2.1.1 Jeden či více prvků společné kultury

V ujjurské kultuře, jak i v dalších kulturách, existuje hodně rituálů a tradic. Proto Tursun v *Zákoutí* používá symbolický význam koštěte jako prvek, který by udržoval společnou kulturu a kolektivní identitu. Ale je zde kladen důraz na mizení prvků vlastní kultury a z toho vyplývá i mizení nacionální identity.

Níže uvedený úryvek lze spojit s motivem identity v kontextu interpretace a vnímání společenských symbolů a prvků jako součást formování kolektivní identity. V případě níže uvedeného úryvku je popsáno koště, které je interpretováno jako možný instrument používaný k výrobě kadidla. Jehož ilustrace může být jedním z významných prvků formování identity ujjurské komunity.

سەللا بىر اقتا تاشلىنىپ ياتقان نەرسىنىڭ نىملىكىنى بىلەلمىدىم. مەن يەنىلا ئۇ سۈپۈرگىنىڭ قالدۇقى ئەمەس باشقا بىر نەرسە بولۇپ چىقارمىكىن دەپ، بېقىن بارغاندا خېلىلا زەن سېلىپ قاراپ ئۆتۈپ كەتتىم. ئۇ ھەقىقەتەن سۈپۈرگىنىڭ كۆتىكى ئىدى. ئۇنىڭ بىر ئۇچى كۆيدۈرۈلگەندەك قارا ئىدى. بەلكىم ئۇ ئىسرىق سېلىشقا ئىشلىتىلگەندۇ. (9)

„Trochu dále bylo něco, na co jsem nemohl přijít, pořád jsem se pečlivě díval, jestli to není něco jiného než zbytky koštěte. Byl to opravdu zbytek koštěte. Konec vypadal jako spálený do černa. Možná to koště bylo použito jako kadidlo.“

4.2.1.2 Vlastní kolektivní jméno

Tursun pro snahu o naplnění identity hlavního hrdiny využívá další důležitý rys národního povědomí, a to kolektivní jméno. V románu je popsáno, jak ve vzpomínkách na dětství a během studií v Pekingu, je hlavní hrdina mezi Ujjury, kteří s ním mluví stejným

jazykem a mají i stejný osud, který předpokládá, že úspěšnou kariéru je možné vybudovat díky vzdělání ve vnitřní Číně. Ale zároveň hlavní hrdina se necítí, že je těsně spojen s etnickou skupinou, ve které se nachází.

Do této pasáže spadá situace, kdy vzdělaní Ujgurové sledují televizní drama, a tato aktivita vytváří společný kulturní zážitek a vzpomínku, která posiluje jejich pocit sounáležitosti. Diskuze o tom, zda postavy v televizním dramatu jsou ve skutečnosti stejné osoby, naznačuje, že skupina Ujgurů aktivně reflektuje a interpretuje svou kolektivní identitu v rámci mediálních reprezentací a kulturních zkušeností. Vytváření a udržování kolektivních a kulturních zážitků je tedy důležitým aspektem procesu formování a upevňování národní identity.

ناشۇ مەكتەپكە بىلىم ئاشۇرغىلى كەلگەن چوڭ ياشتىكى كىشىلەر ياتتىدىغان بىنانىڭ مەكتەپ بويىچە بىردىن بىر تېلېۋىزورى بار كارىدورىغا بېرىپ تېلېۋىزور كۆرەتتۇق. بىلىم ئاشۇرغىلى كەلگەن ئۇيغۇر كىشىلەر تېلېۋىزوردا بىرەر تېلېۋىزىيە تېياتىرى باشلىنىپ تا ئاخىرغىچە بىر بىردىن توختىماي تېلېۋىزوردا كۆرۈنىۋاتقان كىشىنىڭ سەملا ئاۋال بىرەر چېكىدىن ئاشقان ھەرىكەتنى قىلغان ئادەم بىلەن بىر ئادەم ياكى ئەمەسلىكى ھەققىدىكى تالاش تارتىش بىلەن بولاتتى. (17)

„Dívali jsme se na televizi na chodbě budovy, kde starší kádři, kteří se přišli do školy vzdělávat, měli ve škole pouze jednu televizi. Spolu se vzdělávajícími se Ujgury jsme od začátku do konce sledovali televizní hru a neustále se mezi sebou dohadovali, jestli ten, kdo v televizi udělal nějaký přestupek, je ten samý člověk, nebo ne.“

4.2.1.3 Historická paměť

V dětství každého člověka vyprávěli příbuzní, známí a lidé starší generace malým dětem pohádky a mýty, které jsou nedílnou součástí historické paměti. Stalo se to i v dětství hlavního hrdiny, který slyšel pohádku o súfijském šejkovi. Samotné pohádky a mýty hrají v historickém dědictví lidu velkou roli. Postupem času však toto historické dědictví mizí, protože stále méně lidí si tyto příběhy pamatuje, což způsobuje, že lidé ztrácejí svou národní identitu a následně i velkou část vlastní identity.

Níže uvedený příběh by mohl být interpretován jako součást kulturní paměti a tradic malého města, odkud hlavní hrdina pochází. Neobvyklé chování šejka může ilustrovat uchovávání minulých zkušeností a tradic, které jsou přeneseny z generace na generaci. Tursun ve vzpomínkách hlavního hrdiny ilustruje, jak vzpomínky na minulost a historické události mohou formovat kolektivní identitu a vnímání sebe sama v rámci společnosti.

ئاچقۇچنى كۆرۈپ پۈتۈن ئومۇر بويى كۈچا كوچىلاردىن ئاچقۇچ تېرىپ ئۆتكەن بىر غەلىتە ئادەمنى ئېسىمگە ئالدىم. ئۇ قەبرىستانلىقتىكى شامگوردىدا ياتىدىغان بىر شەيخ ئىدى. ئۇ ئۆلگەندە ئۇنىڭ يېنىدىن بىر تاغار ئاچقۇچ چىققان. كىشىلەر ئۇنىڭ نىمىشقا بىر ئومۇر ئاچقۇچ تېرىپ ئۆتكەنلىكىنى پەرەز قىلىپ تاپالمىغان. لېكىن قىزىق يېرى شۇكى ئۇ پۈتۈن ئومۇردە بىر تال ئاچقۇچنىمۇ ئىشلىتىپ باقمىغانىدى. يېزىدا ئۇ مېھمان بولۇپ كىرىدىغان ئۆيلەرنىڭ ئىشىكى ئۇنىڭغا دائىم ئوچۇق ئىدى.

„Když jsem uviděl klíč, připomněl jsem si zvláštního muže, který celý život hledal klíče z ulice do ulice. Byl to sufijský šejk, který spával v hrobce na hřbitově. Když zemřel, vypadl z něj pytel klíčů. Lidé nemohli vytyšit, proč celý život poběrkoval klíče. Zajímavé na tom bylo to, že za celý svůj život nepoužil ani jednou jediný klíč. Dveře domů, do kterých ve vesnici vcházel jako host, měl vždy otevřené.“

4.2.2 Vymezení vůči ostatním

Po kampaně, během které mnoho Hanů bylo přestěhováno do Xinjiangu, dochází k asimilaci Ujgurů. Tursun při popisování pracovního místa také používá odlišnost Ujgurů od Hanů. Tato podkategorie (vymezení vůči ostatním) je věnována současné situaci, která dnes existuje na pracovištích po celém Xinjiangu, kde Číňané po přestěhování mají lepší pracovní pozice než Ujguři. Obsahuje dvě části, z nichž první odhaluje konflikt jazyka, kde jednou z podmínek získání práce je znalost čínštiny. Protagonista, který studoval v Pekingu a vrátil se do Urumči, přestože mluvil a psal čínsky, neměl vysokou jazykovou úroveň.

4.2.2.1 Niže uvedený úryvek se pojí s motivem identity v tom smyslu, že autor zde reflektuje to, jak jeho nadřízený vnímá identitu hlavního hrdiny a jeho hodnotu na základě jazykových schopností a vzdělání. Nadřízený vyjadřuje určité očekávání nebo představu o tom, že schopnost mluvit čínským jazykem je důležitým aspektem hrdinovy identity a kvalifikace.

شۇڭا مېنىڭ ئىدارىدىكى باشلىقىم ئىچكىرىدىكى ئالىي مەكتەپتە ئوقۇپ تۇرۇپ ئۇنىڭ تىلىنى بىلمەيدىغانلىقىمنى پات پات تىلغا ئېلىپ قوياتتى. (28)

„Můj šéf v kanceláři se tedy čas od času zmiňoval, že i když jsem dlouho studoval na univerzitě ve vnitřní Číně, nemluvil jsem jeho jazykem.“

4.2.2.2 Uvedená podkategorie zahrnuje i další aspekty. Zde je představen pohled hlavního hrdiny na svého šéfa, který se kvůli práci přestěhoval z vnitrozemské Číny do Urumči. Neustále vidí napjatý úsměv, je vždy dobře oblečený a zdá se, že šéf má vždy dobrou náladu, ale když se zamyslí nad tím, co je uvnitř, hlavní hrdina pochopí, že v duši tohoto člověka je také melancholie, strach a duševní bolest. Ale i když hlavní postava a jeho šéf sdílejí tyto emoce, nebudou schopni pochopit důvod vzájemných emocí, protože jsou odlišné.

Tento úryvek se pojí s definicí identity vůči ostatním tím, že nejenom Ujguři se cítí utlačovanými, ale vlastně i Číňané stěhováním do nehanských oblastí strádají. Přestože šéfův úsměv se zdá být jasnou ukázkou jakési moci, váže se hluboko uvnitř s pocitem zoufalství, strachu, bolesti a vzteku.

ئۇدۇلۇمدا ئولتۇرىدىغان خوشچىراي كىشىنىڭ كۆلۈمسىرەپ تۇرغان چىرايى شۇ قەدەر ئۈمىدۋار، تېتىك، روھى كۈچى ئۇرغۇپ تۇرغان، خۇددى پۈتۈن دۇنيانى ئىلكىدە تۇتۇپ تۇرغاندەك كۈچلۈك، غەمسىز... بەزىدە غىگىشىپ ناخشا ئېيتىپ قويدۇ. لېكىن ئۇنىڭ مايلاپ قويغاندەك پارقىراپ تۇرغان پىشانىسى كۆڭۈلسىز يالتىراپ، ئۇنىڭ تەبەسسۇمى قانچە نۇرلۇق قىياپەتكە كىرگەنسېرى مۇشۇ ئىپادىلەر كەينىدىكى ئۈمىدسىزلىك، قورقۇنچ، ئازاپ ۋە ئەسەببىلىك تېخىمۇ ئاشكارا بولۇپ قېلىۋاتقاندەك، لېكىن بۇ نەرسىلەر ئاشكارا بولغانسېرى ئۇ تېخىمۇ تېتىك ۋە خۇشۋاق قىياپەتكە كىرىۋېلىۋاتقاندەك قىلاتتى. (31)

„Usměvavá tvář krasavce sedícího vedle mě je tak optimistická, energická, živá, jako by v rukou držela celý svět, silná, bezstarostná... občas si pobrukuje a zpívá. Ale jeho lesklá tvář jako by byla namazaná, nepříjemně se leskla, a čím jasnější byl jeho úsměv, tím více se za těmito výrazy odhalovalo zoufalství, strach, bolest a vztek.“

4.2.3 Spojitost s čísly

Identita, která se skládá z mnoha vrstev a může se pojít s různými věcmi. Tak Tursun ve svém díle popisuje hlavního hrdinu, který se snaží sám sebe spojit s určitými věcmi a drobnostmi, které ho obklopují v každodenním životě, a tím jsou čísla. Uvedená kategorie je rozdělena do dvou částí.

4.2.3.1 V první pasáži je vnímán pocit spojení hlavního hrdiny s čísly a jeho fascinace jejich významem a vztahy mezi nimi. Čísla ilustrují osud a identitu hlavního hrdiny, podle jeho vlastních myšlenek. Čísla šest a devět symbolizují v tomto kontextu určitost osudu, která ovlivňuje život hlavní postavy. Jsou svázána s jeho věkem a dávají tušit důležité události či výzvy, které zapojují čtenáře do historického kontextu Xinjianga.

نالتە بىلەن توققۇز دىن ئىبارەت بۇ سان مېنىڭ نەزىرىمدە مېنىڭ تەقدىرىم بىلەن مۇستەھكەم باغلىنىپ كەتكەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ سان دوۋم قىلسىمۇ ئوخشاشلا ئاتىمىش توققۇز دەپ ئوقۇلىدۇ. شۇڭا ئۇ ماڭا نۇرغۇن نەرسىلەردىن بىشارەت بېرىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىكى ئىككى بىلەن بىر دەل مېنىڭ بېشىم. (4)

„Číslo šest a devět jsou v mých očích pevně svázána s mým osudem. A číslo se také čte jako šedesát devět. Takže mi to říká hodně věcí. Číslo dva a jedna za nimi přesně ukazují můj věk.“

4.2.3.2 Další detaily této podkategorie jsou také spojeny s čísly, která reprezentuje život ostatních, nikoli však hlavního hrdiny, protože nemá ani trvalé bydliště, ani číslo, se kterým se by mohl spojit.

Tady hrdina spojuje nejenom sebe, ale fakticky nás všechny v tomto světě s čísly. Díky nim můžeme s lehkostí vědět o čase, věku, adrese, ty nás reprezentují, ale zároveň jsme v systému sociálního a politického života jenom čísla. Takovýto pohled na čísla a identitu nás vede k zamyšlení nad tím, jak jsme jako jednotlivci propojeni s celkovým systémem a jak je naše identita a jedinečnost ovlivňována čísly, která nás obklopují.

تۆت كوچا دوقمۇشدا تۇرغان مۇشۇ دەققىدە سانلار مېڭەمدە تۇر كەشلىمەكتە. رايون نومۇرى، پوچتا نومۇرى، تېلېفون نومۇرى، قورا نومۇرى، بىنا نومۇرى، ئۆي نومۇرى، يىل ئاي كۈن، سائەت، مىنۇت، سىكۇنت، كىملىك نومۇرى، كىتابلارنىڭ بەت نومۇرى، مەخپىي نومۇرلار، ئادەمگە ۋەكىللىق قىلىدىغان مەخپىي نومۇرلار، سان ۋەكىللىق قىلىدىغان ئادەملەر... (17-18)

„Číslo mi běží hlavou právě teď, když stojím na křižovatce. PSČ, telefonní číslo, číslo popisné, číslo budovy, číslo bytu, rok, měsíc, den, hodina, minuta, sekundy, číslo občanky, číslo stránky knih, hesla, hesla místo lidí, osoby místo čísel...“

4.2.4 Spojitost se společností

Tursun ve svém dílu ukazuje na odcizení hlavního hrdiny od vlastní společnosti, od Ujgurů, mezi kterými vyrostl a jejichž zvyky a tradice by měl převzít. Cítí se však být cizím a bez jakéhokoliv spojení se svou společností. Proto v této podkategorii rozdělené do třech pasáží jsou popsány úvahy hlavního hrdiny o společnosti, ve které se nachází, při procházení po Urumči a při hledání bydlení.

4.2.4.1 První pasáž představuje nejčastěji opakovanou myšlenku celého románu. Právě ona odráží identitu samotného hlavního hrdiny vůči společnosti. Je stěžejní částí románu a zároveň ujugurského světa, který není plný důvěry jak k sousedům a přátelům, tak ani k policistům, a dokonce ani k vládě. Pocit neznalosti a odlišnosti ovlivňuje jeho vnímání sebe sama a svého místa ve společnosti. Tímto způsobem může být zdůrazněn konflikt mezi osobní identitou a vnímáním samoty ve společnosti.

مەن بۇ ناتونۇش شەھەردە ھېچكىمنى تونۇمايمەن، شۇڭا بىرەر كىم بىلەن دوست بولۇشۇممۇ، بىرەر كىم بىلەن دۈشمەن بولۇشۇممۇ مۇمكىن ئەمەس. (6)

„V tomto podivném městě nikoho neznám, takže je pro mě nemožné získat přátele nebo nepřátele.“

4.2.4.2 Detaily druhé pasáži odkazují na naděje a touhy lidí. Kontextem této pasáže je situace, kdy hlavní hrdina mluví o svých touhách a touhách jiných lidí, kteří například usilují o bohatství. Zatímco anonymní vypravěč usiluje o nalezení čtyř stěn, které by mohl nazvat svým domovem, aby tím získal jakousi svobodu a nezávislost.

Velmi často se to, co si přejeme, a to, čeho dosahujeme, liší. Podle myšlenky Tursuna je pro hlavní postavu nejdůležitějším zázrakem stát se někým, kdo má hlas, kdo bude slyšen. Touží po tom, aby byl někým mezi lidmi. V této souvislosti může tento úryvek naznačovat, že Ujguři mohou svůj boj za svobodu a spravedlnost vnímat jako hledání zázraku, který by jim přinesl osvobození od utrpení a represivních opatření. Avšak zároveň může autor naznačovat, že spoléhání se pouze na zázraky nebo naději na okamžité řešení situace může být riskantní, protože to může vést k dalšímu utrpení nebo neúspěchu.

كۆرۈنۈشتە كىشىلەر جاھاندا داۋاملىق مۆجىزە ئىزدەپ يۈرگەندەك قىلىشىدۇ، لىكىن مۆجىزىلەر دائىم ئۇلارنىڭ غەزىۋىنى كەلتۈرۈپ قويدۇ. (6)

„Navenek se lidé tváří, že neustále hledají ve světě zázraky, ale zázraky často vedou k jejich neštěstí.“

4.2.4.3 Třetí pasáž je věnována vnitřnímu světu hlavního hrdiny, jehož myšlenky jsou stejně jako i jeho nahé tělo skryty před zvědavými pohledy. Totéž se děje v slepých uličkách Urumči, kde potkává lidi.

Kabát může být vnímán jako ochranný štít, který člověka chrání před zraky ostatních, ačkoli může být špinavý nebo nepřítažlivý. Tento výrok může také odkazovat na to, že lidé často skrývají své skutečné já nebo problémy za vnějším zdáním, které může být klamné nebo zavádějící.

بىردىن بىر كىشىلەردىن يۇشۇرىدىغان يالىڭاچ تېنىمنى بولسا ھازىرچە قارا رەڭدە بولغانلىقى ئۈچۈن كىرلەشكەنلىكى بىلىنمەيدىغان ئۈزۈن پەلتۇ. (7)

„Jediné, co skrývá mé nahé tělo před lidmi, je dlouhý kabát, který je špinavý, ale o tom nevím, protože je momentálně černý.“

4.2.5 Spojitost s místem

Tursun zkusil v románu co nejlépe vyjádřit i touhy hlavního hrdiny po prostotě a klidu, který ale ve městě Urumči domov nenachází. I když po návratu z Pekingu se ocitne mezi Ujgury, jako je on sám, potýká se s nesplněnými přáními a frustrací, což naznačuje nedosažitelnost ideálů v městském životě.

4.2.5.1 V první pasáži autor používá asociaci s malou tajnou zásuvkou, ve které jsou mnozí lidé nuceni skrýt své myšlenky a názory. Tento úryvek může být spojen s ujugurskou identitou v kontextu prostého života a zachování hodnot, které jsou důležité pro ujugurskou kulturu a komunitu. Tato zásuvka zastupuje to malé, co Ujgurům v dnešní době ve skutečnosti zůstává. Nemají soukromí, vlastní věci, ani možnost vyjádřit vlastní myšlenky. Ale i to, co mají, je možné umístit v malé zásuvce. Přestože má hlavní postava jen málo vlastnictví, stále si cení svých knih, které mohou reprezentovat důležité knihy, pomocí nichž je možné zachovat kulturní dědictví.

ئەنە ئاشۇ كەڭلىكى بىر غېرىچ، ئۈزۈنلىكى ئىككى غېرىچ كېلىدىغان، سىرلىرى ئۆچكەن، دائىم شالاقلاپ يەرگە چۈشۈپ كېتىدىغان تارتما مېنىڭ بۇ شەھەردە ئىگىلىگەن بىردىن بىر ماكانىم ئىدى. مەن ئۇ يەرگە ئۆزۈمنىڭ بارلىق تەنھاللۇقاتىم بولغان بىر نەچچە كىتابنى سېلىپ قويدۇم. (7)

„Ta zásuvka, která byla jeden loket široká a dva lokte dlouhá, byla zavřená a často padala na podlahu, byla jediným místem, které jsem ve městě vlastnil. Dal jsem tam pár knih, které byly celým mým majetkem.“

4.2.5.2 Do této podkategorie spadají i další situace, v nichž hlavní hrdina srovnává obyvatele měst s obyvateli pouště, kteří se stěhují do velkého města, jako je Urumči anebo jakékoli jiné velkoměsto, aby vydělali peníze, ale zároveň v duších těchto lidí existuje strach z něčeho velkého a nového. Zároveň jsou velká města spojena s ženskou krásou, která se otevírá jako příležitost k lepšímu životu.

Níže uvedený úryvek může reflektovat některé genderové stereotypy a předsudky a odrážet představu o tom, jak jsou ženy vnímány v různých prostředích. Tímto způsobem může být tento úryvek spojen s identitou v tom smyslu, že odráží, jak jsou určité skupiny lidí vnímány a jak jsou tyto představy spojeny s jejich vnímáním sebe sama a své identity. Zároveň může tento úryvek také upozorňovat na různé vnímání města a venkovských oblastí a na to, jak jsou tyto rozdíly spojeny s předsudky a očekáváními ohledně žen a jejich sexuality.

سەھەر ئىنقىلارنىڭ چوڭ شەھەرگە كەلگەندە ياتسىرىشى، بىناراملىق ھېس قىلىشى ۋە قورقۇشى بەلكىم ئۇلارنىڭ شەھەرنى ئاياللارنىڭ گۈزەللىكى بىلەن باغلاپ ئويلىۋېلىشىدىن بولسا كېرەك دەپ ئويلىدىم مەن. ئۇلارنىڭ نەزىرىدە سەتەكلىك پەقەت شەھەر ئاياللىرىغىلا خاس، ئۇلار ئېسىلزا دە، ئاقسۆڭەك ۋە شەھۋەتپەرەس. ئۇلار خۇددى ئەرلەرنىڭ ئىچىگە ۋەسۋەسە سېلىشتىن باشقا ئىشى يوقتەك، ئەمگەك بىلەن تېرىسى قارىداپ كەتمەيدۇ، بەدەن شەكلى بۇزۇلۇپ كەتمەيدۇ. (9)

„Myslel jsem, že to musí být tak, že se lidé z pouště cítí odcizení, nepohodlní a mají obavy, když přijdou do velkého města, že si město spojují s krásou žen. V jejich očích je sexualita vyhrazena městským ženám, které jsou vznešené, aristokratické a smyslné. Jako by neměly na práci nic jiného než muže pokoušet dovnitř, jejich kůže nebledne a tvar těla se nezhoršuje.“

4.2.5.3 Ve třetí pasáži se čtenář ocitne ve městě, které je zahaleno temnotou. Tma skrývá tváře a těla ostatních lidí, hlavní hrdina slyší jen zvuky a vůně města. Mlha, která obklopuje Urumči, ilustruje zničení identity jak kolemjdoucích, tak i hlavní postavy.

V níže uvedeném úryvku Tursun ilustruje pohlcující čínskou politiku proti Ujgurům, která je mlhou ve velkém městě. Ale to pohlcení identity je mnohem strašnější než nejtěžší úzkost, kterou člověk vůbec může prožít. Mlha může sloužit i jako metafora programu vymývání mozků pomocí opakování čínských hesel. Fakticky mlha, které se Ujguři bojí, je ztráta jejich identity, jejich odlišnosti od Hanů.

بۇ شەھەرنىڭ تۇمان ئىچىدە دۇغلىنىپ تۇرغان ھالىتى، مېڭەمدىكى ئەقلى كۈچنىڭ دۇغلىنىپ تۇرغان ھالىتى ۋە مېنىڭ زىمىن ئۈستىدىكى سالاھىيەتنىڭ دۇغلىنىپ تۇرغان ھالىتى بىر-بىرىگە تامامەن ئوخشاش بولۇپ، گاھ بىر-بىرىنىڭ ئەكسىدەك، گاھ بىر-بىرىنىڭ ئۆز ئارا سىڭىپ كىرىشىدەك تۇيالاتتى. ھەممىسىدىن كىشىنىڭ قاتتىق ئىچىنى سىقىپ بۇرۇختۇم قىلىدىغان ياكى تۇنجۇقتۇرىدىغان بىر خىل خاتىرىجەملىك، ئەڭ قاتتىق ئەنسىزلىكتىنمۇ بەكراق خەتەرلىك خاتىرىجەملىك چىقىپ تۇراتتى. (21)

„To, jak mlha zahalovala město, jak zahalovala i mou schopnost myslet a jak halila mou identitu v této zemi, tyto obrazy byly naprosto podobné. Někdy byly v protikladu, někdy se prolínaly, když chtěly vymáčkout tvrdé nitro člověka nebo ho vyděsit, když byly nebezpečnější než ta nejtěžší úzkost.“

4.2.6 Spojitost s vlastní identitou a se svým já

Hlavním rysem lidské identity je pochopení, čím jsme, kdo jsou ostatní a co jsem já. Tursun ve svém románu popisuje a tím i upozorňuje čtenáře na vnitřní konflikt, který je pro hodně Ujgurů neřešitelný. Zachycuje pocit odcizení a osamělosti hlavního hrdiny v různých situacích a prostředích. Ukazuje se, že v rodném městečku i ve velkoměstě jako Urumči a v Pekingu se protagonista cítí jako cizinec, a také pociťuje, jako byl od nich oddělen.

4.2.6.1 V první pasáži mlha je zmizením, které ale člověk necítí. Při procházce slepými uličkami v Urumči hlavní hrdina přemýšlí o tom, jak zamlžené město ovlivňuje jeho vědomí a identitu.

Mlha, do které se hlavní hrdina noří, je oceán zoufalství, ve kterém v jakýkoliv okamžik může úplně zmizet. Je tím absolutnem, ze kterého není návratu. Mlha zde může zastupovat nejistotu, zmatek nebo nepřehlednost v životě člověka, když se pokouší porozumět sobě samému a svému okolí. Tursun skrz prizma vnímání hlavní postavy popisuje, jaké city a myšlenky mu přináší pocit ztráty identity nebo zmatku. To může naznačovat, že i přesto, že se člověk snaží poznat sám sebe a své místo ve světě, nejistota a nejasnosti mohou způsobit, že se cítí ztracen nebo zmaten ohledně své identity a smyslu života.

مەن تۇمان ئىچىدە لەيلەپ چۆكۈپ كېتىۋاتقىنىمدا نىمىشقىدۇر، تۇماننىڭ سايىگە ئوخشايدىغانلىقىنى ھېس قىلاتتىم. قاراڭغۇلۇق بولسا سايىنىڭ مۇكەممەل شەكلى بولغاندەك تۇماننىڭ مۇكەممەل شەكلىنىڭ يوقاپ كېتىشى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلماقتا ئىدىم. ئادەمنىڭمۇ ئەڭ مۇكەممەل شەكلى يوقاپ كېتىش. (17)

„Z nějakého důvodu jsem pociťoval, že mlha byla jako stín, to, že jsem se vznášel a nořil se v mlze. Uvědomil jsem si, že zmizení je nejdokonalejší forma mlhy,

stejně jako tma je dokonalá forma stínu. Zmizení je i nejdokonalejší formou člověka.“

4.2.6.2 Ve druhé pasáži se ocitneme v dětství hlavního hrdiny, který se mezi dětmi svého věku a národnosti cítil jako cizinec a byly pro něj – stejně jako on pro ně – prchavým zvukem, který kdysi zazněl a navždy zmizí. Po ztrátě sebe sama zůstaneme pouze prázdnotou.

Do této pasáži spadají vzpomínky hlavního hrdiny, který studoval ve škole ve svém rodném městě. Jehož vztah k dětem v třídě vyjádřen tak, jako by k nim nepatřil, i když jeho spolužáci jsou také Ujguři. Spojení s identitou zde spočívá v tom, že hlavní postava vnímá svůj vztah k dětem jako nesmyslný a bezvýznamný, což může ovlivnit jeho vnímání sebe sama a vlastního místa ve společnosti. Cítí se jako samohláska v nesmyslném slově, které nedává smysl nebo nemá význam. Navíc popisem různých zvuků se zdůrazňuje jejich vzájemná oddělenost a nezařazení do společného prostoru. To může vyvolat pocit, že hlavní postava je izolován od svého okolí a nemá žádné hluboké nebo smysluplné vztahy.

بۇ ماڭا ئاشۇ ئوقۇش نومۇرىدىكى بالىلار بىلەن ھېچقانداق ئالاقەم يوقلىقىنى، ئۇلار بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىمنىڭ خۇددى بىر نەچچە مەنسىز تاۋۇشنى بىر بىرىگە قوشسا يەنىلا مەنسىز بوغۇملار كېلىپ چىققانداك بىر بىرى بىلەن باغلىنىشىز بولىدىغانلىقىنىڭ ئىپادىسى ئىدى. دۇنيادىكى سان ساناقسىز تاۋۇشلاردەك، مېتاللاردىن چىققان تاۋۇشتەك، سۇ تامچىسىدىن چىققان تاۋۇشتەك، ئوت ئىچىدىكى يول ياغاچتىن چىققان تاۋۇشتەك، مەن ئۇلار ئۈچۈن، ئۇلار مەن ئۈچۈن بىرلا سادا چىقىرىپ يوقاپ كىتىدىغان تاۋۇشلار ئىدى. (25)

„Naznačovalo to, že s dětmi v té třídě nemám nic společného a že můj vztah k nim je stejně nahodilý, jako když poskládám pár nesmyslných hlásek dohromady, stále to vede k nesmyslným slabikám. Jako bezpočet zvuků na světě, jako zvuk, který vydává kov, zvuk kapiček vody, zvuk mokrého dřeva v ohni, já pro ně, oni pro mě, jednou zazní a zmizí.“

4.2 Dílčí závěry zkoumání motivu identity

Po zkoumání motivu identity v románu *Zákoutí* jsem také dospěla k několika závěrům. Po analýze první podkategorie, spojení s národním podvědomím, která je rozdělena do tří částí jeden či více prvků společné kultury, kolektivní jméno a historická paměť, se ukázalo, že prostřednictvím svého protagonisty Tursun vyzdvihuje klíčové aspekty národní identity. Tyto prvky postupně mizí, takovým způsobem je odráženo nebezpečí ztráty národní identity a kulturního dědictví. Pro obnovení a udržení kolektivní identity je nezbytné nalézt spojení s těmito prvky, Tursun skrz svého hrdinu také nabízí vhled do výzev, kterým čelí komunity v dnešním globalizovaném světě, a zdůrazňuje důležitost zachování kulturní identity a historické paměti pro udržení pocitu sounáležitosti a národní identity.

Analýza druhé podkategorie, vymezení vůči ostatním, poskytuje vhled do pojmenování ujgurské identity v současné Číně, která je založená na odlišnosti od Hanů. Jazyková bariéra a kulturní rozdíly hrají velkou roli při vnímání Ujgurů na pracovišti, kde jsou často diskriminováni. Tursun také demonstruje, že zatímco Číňané, kteří přejdou do Xinjiangu, se mohou navenek jevit jako úspěšní a silní, ale v podstatě čelí také hlubokým emocionálním napětím a konfliktům. Vybraná teorie pro analýzu této podkategorie pomáhá pochopit, jak je identita utvářena nejen individuálními zkušenostmi, ale také vlivem sociálního a politického kontextu. Jazykové znalosti, kulturní tradice a sdílené emoce tvoří v tomto případě obraz ujgurské identity, která je neustále utvářena a ovlivňována vnějšími faktory.

Po analýze třetí podkategorie, spojitost s čísly, se ukázalo, s čímsi může hlavní hrdina spojit svou identitu. Ve výše uvedených pasážích bylo ilustrováno napětí mezi identitou jedince a jeho umístěním v širší systémové struktuře. Čísla jsou vnímána i jako symboly osudu pro hlavního hrdinu, ale také jako nástroje, které redukuje jednotlivce na součást většího společenského a politického systému. Tento motiv nám umožňuje lépe pochopit, jak jsou naše individuální zkušenosti utvářeny a ovlivňovány systémem, ve kterém žijeme.

Analýza čtvrté podkategorie, spojitosti se společností, která vyskytuje v románu *Zákoutí*, je poskytován komplexní a mnohvrstevný koncept identity v kontextu městského života a kulturních konfliktů. Prostředí, ve kterém vyrůstal hlavní hrdina se stává pro něj cizí, protože nepřebíral zvyky a jejich chápání světa. Ústřední věta celého románu je zrcadlem identity hlavního hrdiny, který nemůže navázat jakýkoliv vztah. A

jak i ostatní lidé v tomto prostředí je hlavní hrdina ovlivněn jak vnějšími podmínkami, tak vnitřními touhami a zklamáními.

Pátá podkategorie, spojitosti s místem, ukazuje, nakolik motiv identity je složitý a mnohvrstevnatý. Pomocí použití takových věcí, jako jsou genderové a ekonomické stereotypy, autor zkoumá, jak prostředí a kulturní normy formují vnímání identity. Zásuvka, jediné, co vlastní v Urumči hlavní hrdina, je odrazem toho, jak sama sebe mohou vnímat Ujguři, když nemají ani soukromí, ani možnost svobodně vyjadřovat vlastní myšlenky. Kultura a identita, které jsou spojeny s prostředím velkých a malých měst, zároveň i pustin mohou přispívat k pocitům izolace a ztráty v neznámých místech. Metafora mlhy je často použita Tursunem pro odrazení mizení autentické identity jedince.

Po analýze poslední šesté podkategorie, spojitost s vlastní identitou a se svým já, zkoumané v motivu identity lze shrnout, že použití pocitů nesmyslnosti a bezvýznamnosti odráží problém identity jedince vůči ostatním. Mlha jako metafora pomalu mizející identity, ukazuje i jak vnímá hrdina své vlastní mizení a dalších lidí. Pocity odcizení sahající až do dětství ukazují, jak hluboké a vzdálené pocity mohou ovlivnit vnímání dnešního sebe sama.

Závěr

V této práci se zabývám románem *Zákoutí*, který napsal ujgurský spisovatel Perhat Tursun. v letech 1990–1991 a dokončil roku 2015. Perhat Tursun (nar. 1969) je významným ujgurským spisovatelem. Jeho život a tvorba byly výrazně ovlivněny jeho rodinným zázemím, studiem v Pekingu a působením v Urumči, kde se aktivně podílel na kulturním životě regionu. Tursunova literární kariéra byla nejen plodná, ale také kontroverzní. Jeho díla často čelila kritice a cenzuře ze strany čínských úřadů, což vyvrcholilo jeho zmizením a následným uvězněním v roce 2018. Perhat Tursun svými díly výrazně přispěl k ujgurské literatuře a kultuře. Jeho životní příběh a tvorba připomínají důležitost literatury jako prostředku k vyjádření kulturní identity, boje za svobodu slova a lidských práv.

Román *Zákoutí*, který roku 2022 byl oceněn Tuchlovsky Prize, jehož originál nikdy a nikde nebyl oficiálně publikován a v době psaní bakalářské práce existoval jenom překlad do angličtiny. Dílo odráží osobní zkušenosti a politické, kulturní a sociální napětí, kterým Ujguři v Číně čelí a zaměřuje se na témata odcizení, identity, osamělosti a hledání. Hlavní hrdina románu, který zůstává anonymní, prochází městem Urumči a potýká se s hlubokým pocitem vykořeněnosti a izolace, což je metafora pro širší zkušenost ujgurské menšiny v čínské společnosti. Tursunův styl, který je ovlivněný západní literaturou a filozofií, se vyznačuje introspektivním a symbolickým vyjadřováním, které odhaluje složitost lidské duše a kulturní identity.

V této práci byl pro nastínění politických a sociálních změn popsán literárně-historický kontext Xinjiangu od roku 1976 do roku 2015, bylo nahlíženo na události, které ovlivnily jak vlastní život Perhata Tursuna, tak i na jeho tvorbu a zobrazení motivů hledání a identity v románu *Zákoutí*. Tyto změny ve společnosti a v Xinjiangu obecně poskytují hlubší porozumění motivacím a vnitřním (s vlastním já) a vnějším (se společností) konfliktům ujgurských jedinců, kteří se snaží porozumět svému původu a kulturní identitě a najít své místo ve světě. Politické změny, jako je kampaň otevření Číny světu pod vedením Deng Xiaopinga, reformy a rozvojová politika, stejně jako tvrdé zásahy proti separatismu a terorismu v regionu, vytvořily specifické prostředí, ve kterém Ujgurové žijí. Sociální změny, včetně urbanizace, migrace a kulturní asimilace, měly přímý dopad na ujgurskou komunitu, což se projevuje v jejich literatuře. Výzkum těchto změn a jejich odraz v literatuře je klíčový pro pochopení komplexní dynamiky mezi jednotlivcem a společností v tomto regionu.

Dále následují kapitoly věnované menšinové a ujgurské literatuře. V práci jsou zkoumány pro shrnutí historických, politických a kulturních vlivů na literární tvorbu menšin v

Číně, zejména od roku 1949. Tyto oddíly zdůrazňují důležitost rozvoje menšinové literatury pro uchování kulturní identity a tradic a ukazují, jak moderní literatura v menšinových jazycích odráží jejich život a kulturu. V literárních dílech jsou zobrazeny vliv čínské vlády, asimilační politiky a cenzury na literární tvorbu autorů. Důležitým bylo se také zaměřit na vývoj ujgurské literatury a její současný stav, včetně vlivu internetových a digitálních médií, což poskytuje přehled o její dynamice v Číně a zahraničí.

Hlavním cílem práce bylo prozkoumat, jak Tursun zobrazuje motivy hledání a identity v románu *Zákoutí*. Motivy byly prozkoumány z pohledu výše vybraných teorií. První teorie vychází z literárního proudu „hledání kořenů“. Proud byl reakcí na ukončení Kulturní revoluce, kdy literatura sloužila jako propagandistický nástroj pro oslavu Komunistické strany. Na začátku 80. let se autoři začali vracet k vlastním kořenům a tradicím, které se staly součástí jejich literární tvorby. Literatura „hledání kořenů“ má charakteristické rysy jako psaní v rodném jazyce. Co se týká menšinových autorů, měli možnost publikovat svá díla ve svých menšinových jazycích. Snažili se o obnovení a nové pochopení vlastního dědictví, upozorňovali na společenské problémy, se kterými se setkávali během Kulturní revoluce. Tursun, který psal své dílo na začátku 90. let, také mohl být tímto proudem ovlivněn a inspirován. V *Zákoutí* se proto různými způsoby snažil ukázat na to, jak asimilace, politické reformy a odtržení od kulturního dědictví ovlivňují ujgurského jedince.

Pro zkoumání motivu identity byly využity dvě teorie, a to jsou teorie A. Smitha o národní identitě a teorie D. Tobina o ujgurské identitě. V *Zákoutí* můžeme najít charakteristické rysy Smithovy teorie, jako jsou význam sdílených kulturních prvků, jazyk, kolektivní jméno a historická paměť, které tvoří základ národní identity. Tursun v románu ukazuje, jak jsou historické události a kolektivní vzpomínky ujgurského lidu postupně zapomínány nebo překrucovány, což ohrožuje kontinuitu a udržení jejich identity. Další teorií, pomocí které byl motiv identity zkoumán, je teorie D. Tobina, která zahrnuje konflikt mezi ujgurskou identitou a tlaky na asimilaci čínské většiny (Hany). Tursun v románu zobrazuje, jak jsou Ujguři marginalizováni a jejich kultura potlačována, což vede k pocitům odcizení a zoufalství. Další rys této teorie, který je zdůrazněn v románu *Zákoutí*, je vliv sociálního a politického kontextu na formování identity. Prostřednictvím hlavního hrdiny a jeho komunikace s ostatními v románu autor ukazuje, jak jsou individuální zkušenosti formovány širšími společenskými a politickými silami. Pocit odcizení a ztracenosti je v Tursunově románu ústřední. Motiv identity je v souladu s Tobinovým pohledem na identitu jako na něco, co je formováno sociálními a politickými tlaky a konflikty.

Během pozorného čtení jsem zjistila, že román má charakteristické rysy literárního proudu „hledání kořenů“. A to jsou popis odtržení od kulturního a historického dědictví a snaha si najít to k čemu by mohl hlavní hrdina patřit, také objevování vlastní identity. Celé dílo představuje kritiku politických a sociálních vlivů a jejich důsledky na společnost. Vybrala jsem si tuto teorii, protože z mého pohledu *Zákoutí* je relevantní pro toto téma a motiv hledání je klíčovým v tomto díle. Proto jsem v motivu hledání vyčlenila následující podkategorie, které odrážejí specifické aspekty literárního proudu „hledání kořenů“ a to jsou: mizení kultury, spojitost se společností, spojitost s pocitem ztracenosti a zoufalství, a nakonec spojitost s místem.

Ze zkoumání první podkategorie, mizení kultury, vyplývá, že modernizace a materiální pokrok často vedou k tomu, že jedinci, kteří se snaží co nejvíce vydělávat, ztrácejí své kulturní dědictví. Ukázkou je, jak hlavní hrdina vzpomíná na časy, kdy mohl potkávat hodně starších lidí. Ti byli nosiči svébytné kultury, ale v důsledku probíhající modernizace, která vyvolává v lidech psychologický a duševní tlak, zůstává stále méně.

Z analýzy druhé podkategorie, spojitost se společností, je patrné, že prostředí také hraje důležitou roli v otázce hledání kořenů. V neznámém velkoměstě, jedinec postupně ztrácí svou schopnost navázat jakékoliv vztahy s ostatními a při tom neztratit sám sebe. Stejně jako hlavní hrdina, který byl všude cizím, nemůže se přizpůsobit žádnému prostředí, ať už jde o školu v rodném městečku nebo univerzitu v Pekingu, nebo kancelář v Urumči.

Ze zkoumání třetí podkategorie, spojitost s pocitem ztracenosti a zoufalství, také vyplývá, že pro hlavní postavu je městský život anonymním prostředím, kde nemá jakoukoliv orientaci ve městě, i když každá ulice je očíslována. Anonymita v tomto případě ilustruje nejen ztrátu směru v životě, ale i kulturních kořenů.

Nakonec čtvrtá podkategorie, spojitost s místem, ukazuje, že hlavní hrdina, který žije v době chaosu a nejistoty nikdy si nenajde vnitřní stabilitu, která by mu umožnila orientovat se ve světě kolem sebe. Po neúspěšném hledání bydlení, které ho přivede k psychiatrické léčebně, ale ne do bytu, který by si mohl pronajmout, je hlavní hrdina obklopen zoufalstvím a ztrátou sama sebe. To může ilustrovat i konečný bod, kam pod tlakem asimilaci směřuje ujgurská kultura.

Celkově motiv hledání v románu *Zákoutí* vyjadřuje způsoby, kterými Perhat Tursun upozorňuje jak ujgurské jedince, tak i celý svět na sociální problémy, jako jsou chudoba a zhoršující se životní podmínky Ujgurů a na důležitost zachování jejich vlastních kořenů a nalezení svého místa jak ve společnosti i ve světě. Výše uvedené podkategorie – mizení kultury, spojitost se společností, spojitost s pocitem zoufalství a spojitost s místem – jsou klíčovými

prvky, které Tursun využívá pro detailnější vykreslení problémů a pro zdůraznění zachování identity a sounáležitostí.

Během pozorného čtení románu *Zákoutí* jsem zjistila, že motiv hledání je úzce spojen i s motivem identity. Tento motiv je také mnohvrstevný a skládá se z aspektů, které se týkají osobní, národní a sociální identity Ujgurů, kteří jsou potlačováni. Pro lepší prozkoumání jsem vyčlenila podkategorie jako spojitost s národním povědomím, vymezení vůči ostatním, spojitost s čísly, spojitost se společností, spojitost s místem a spojitost s vlastní identitou a svým já, které by z mého pohledu měly poskytnout více detailů v tomto motivu.

Z výše uvedených podkategorií, první je spojitost s nacionálním povědomím, po jejím zkoumání lze shrnout, že identita hlavního hrdiny nenavazuje na národní prvky, spíše na jejich mizení. Proto v průběhu svého života hlavní hrdina, jehož identita přejímá rysy národní identity Ujgurů, necítí, že do této skupiny patří.

Stejně se cítí i vůči Hanům, jak je to vidět z druhé podkategorie, vymezení vůči ostatním. I když hlavní hrdina a jeho šéf mají například stejné emoce, nerozumějí si. Šéf nikdy nedokáže pochopit, že hlavní hrdina, jehož identita je formována na základě sociálních vlivů, asimilaci a politických faktorů, nemusí se chovat jako Hanové.

Co se týče shrnutí třetí podkategorie, spojitost s čísly, v životě hlavního hrdiny čísla hrají klíčovou roli, v podstatě jsou jedinými vodítky v jeho životě. Díky nim se může orientovat v Urumči, najít jakoukoliv adresu a orientovat se v čase a ve svém životě.

Po zkoumání čtvrté podkategorie, spojitost s místem, je vidět, že hlavní hrdina nemá možnost navázat jakýkoliv vztah s jak kolemdoucími, tak i se známými. Jsou pro něj, stejně jako on pro ně, bezvýznamný a cizí. Každý z kolemdoucích má vlastní klíč od svého bydliště, po kterém hlavní hrdina může jenom toužit. Protože kvůli své národnosti nedostal pracovní bydliště a je nucen ho hledat samostatně, bez jakékoliv pomoci.

A takové pocity mohou být i důsledkem vlivu prostředí, ve kterém se hlavní hrdina nachází. Z paté podkategorie vyplývá, že identita jak hlavního hrdiny, stejně jako identita ujgurských jedinců, je velmi omezená, jako by její identita byla v zásuvce, která omezuje sebevyjádření a myšlenky.

Šestá podkategorie, spojitost s vlastní identitou a svým já, nám umožňuje uvědomit si, že bezvýznamnost a nesmyslnost života hlavního hrdiny vedou ke ztrátě vlastní identity, i jako jedince, který je součástí společnosti.

Celkově motiv identity vyjadřuje problém komplexnosti identity hlavního hrdiny, která je spíše jako prázdnota, kterou se snaží během svého vyprávění zaplnit a najít místo, kam by mohl patřit. Zkušenosti, emoce, věci, vzpomínky, to jsou aspekty, které tvoří lidskou identitu,

ale pro hlavního hrdinu nepředstavují něco, na co by se mohl spolehnout. Pomocí výše uvedených podkategorií jsem snažila definovat a rozšířit porozumění motivu identity.

Celá analytická část práce dochází k závěru, že motivy hledání a identity v románu *Zákoutí* poskytují vhled do problémů, kterým čelí ujjurský jedinec v moderní čínské společnosti. Ukazují to, co se čtenář nemůže dočíst ve vědeckých člancích nebo studiích, a během čtení tohoto díla tak můžeme jednak spolu s hlavním hrdinou procházet celý večer městem, tak se občas i stát hlavním hrdinou. Můžeme se ocitnout v pro nás neznámém Pekingu a Urumči, kde můžeme snadno zabloudit a kde ostatní lidé mluví svými jazyky, kterým nebudeme rozumět. Román odráží vnitřní konflikt jedinců v dnešním Xinjiangu, kteří se snaží zachovat kulturní identitu a smysl života v prostředí, které často vede k pocitům ztráty a izolace. Zároveň se snaží stát součástí společnosti – jak čínské, tak i ujjurské, čímž jako důsledek vzniká sociální, ekonomické a etnické napětí. Tursunovo dílo zdůrazňuje důležitost návratu k tradičním hodnotám a kulturním kořenům jako způsob, jak čelit negativním dopadům modernizace a politických změn. Tento proces je nezbytný pro zachování autenticity, kontinuity a stability kulturní identity v rychle se měnícím světě. Tyto procesy se tykají nejen ujjurských jedinců, ale každého jedince, který se stejně jako hlavní hrdina potkává s neporozuměním a odcizeností jak ve své společnosti, tak i v zahraničí.

Ve své práci jsem měla za cíl přispět k lepšímu porozumění literární tvorbě Perhata Tursuna. Z mého pohledu táto práce by mohla sloužit jako nástin moderní ujjurské literatury a ukázat, jak moderní svět vnímá ujjurský jedinec.

Seznam použité literatury

Prameny

Tursun, Perhat پەرھات تۇرسۇن (2015). „Arqa kocha“ ارقا كوچا [Zákoutí]. Nepublikované literární dílo, Urumči

Tursun, Perhat (2022). *The Backstreets a Novel from Xinjiang*. Přel. D. Byler. New York: Columbia University Press. ISBN 9780231554770.

Literatura

Abdul`ehed, Muyesser. (2023). „Unforgettable blood“. [online]. *Mekong Review Asian Literature*. Dostupné z: <https://mekongreview.com/unforgettable-blood/>. (navštíveno 2024-04-26).

Becquelin, Nicolas (2004). „Staged Development in Xinjiang“. [online]. *The China Quarterly*. 178 vyd. 358–378. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0305741004000219>. (navštíveno 2024-06-30).

Bender, Mark (2016). „Ethnic Minority Literature“. [online]. In: *A Companion to Modern Chinese Literature*. Wiley Blackwell, 261–275. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-981-15-1536-1>. (navštíveno 2024-06-28).

Byler, Darren (2022) Introduction. In: *Tursun, Perhat. The Backstreets a Novel from Xinjiang*. New York: Columbia University Press. 7–28. ISBN 9780231554770.

Cappelletti, Alessandra (2020). „Xinjiang Economic Situation“. [online]. In: *Socio-Economic Development in Xinjiang Uyghur Autonomous Region*. Palgrave Macmillan, 8–11. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-981-15-1536-1>. (navštíveno 2024-04-26).

Carrico, Kevin (2017). „Eliminating Spiritual Pollution: A Genealogy of Closed Political Thought in China’s Era of Opening“ [online]. *The China Journal*. 78 vyd. 100–119. Dostupné z: <https://doi.org/10.1086/691999>. (navštíveno 2024-04-26).

Carrico, Kevin (2022). „The crisis of China research in an age of genocide“ [online]. *HAU: Journal of Ethnographic Theory*. 12 vyd. 405–412. Dostupné z: <https://doi.org/10.1086/720512>. (navštíveno 2024-04-26).

Chen Sihe 陈思和. (2000). „Wenhua xungen yishi yu wenxue shiyan 文化寻根意识与文学实验 [Hledání kulturních kořenů a literární experiment]“. In: *Zhongguo dangdai wenyueshi jiaocheng 中国当代文学史教程 [Dějiny moderní čínské literatury]*. 276–281.

Chinafile (2013). „Document 9: A ChinaFile Translation“. [online]. Dostupné z: <https://www.chinafile.com/document-9-chinafile-translation>. (navštíveno 2024-07-05).

Chung, Chien-peng (2018). „China's Uyghur problem after the 2009 Urumqi riot: repression, recompense, readiness, resistance“. [online]. *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*. 13 vyd. 187–191. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/18335330.2018.1475746>. (navštíveno 2024-07-29).

Cliff, Thomas (2012). „The Partnership of Stability in Xinjiang: State–Society Interactions Following the July 2009 Unrest“ [online]. *Chicago Journals*. 80–99. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1086/666581>. (navštíveno 2024-04-26).

Congressional–Executive Commission of China (2018). Perhat Tursun 帕尔哈提 吐尔逊. [online]. 30.1.2018. Dostupné z: <https://www.ppdcecc.gov/ppd?id=result&number=2020-00083>. (navštíveno 2024-07-05).

Dwyer, Arienne M. (2005). „Newspapers, Broadcasting, and Flim“. [online]. *Policy Studies* 15. 48–50. Dostupné z: <https://www.eastwestcenter.org/publications/xinjiang-conflict-uyghur-identity-language-policy-and-political-discourse>. (navštíveno 2024-07-29).

Fairbank, John F. (1992). „Masakr na náměstí Tchien-an-men 4. června 1989“. V: *Dějiny Číny*. Praha: Lidové Noviny, 690–697. ISBN 80-7106-249-9.

Freeman, Joshua L. (2016). „Literature, Uyghur“. [online]. In: *Pop Culture in Asia and Oceania*. ABC-CLIO, 88–91. Dostupné z: <http://publisher.abc-clio.com/9781440839917>. (navštíveno 2024-04-27).

Freeman, Joshua L. (2018). Uyghur Poetry in Translation: Perhat Tursun's „Elegy“. [online]. Fairbank Center for Chinese Studies. Dostupné z: <https://fairbank.fas.harvard.edu/research/blog/uyghur-poetry-in-translation-perhat-tursuns-elegy/>. (navštíveno 2024-04-27).

Gálik, Marián (2000). „Searching for Roots and Lost Identity in Contemporary Chinese Literature“. [online]. *Asian and African Studies*. 9 vyd. 154–167.

Good, Graham (1977). „Notes on the Novella“. [online]. *A Forum on Fiction*. 10 vyd. 197–211. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/1345448>. (navštíveno 2024-06-28).

Hai, Peng (2023). „Before social death: cultural rule and ethnic expression in 1980s Xinjiang“. [online]. *Ethnic and Racial Studies*. 1–22. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01419870.2023.2211657>. (navštíveno 2024-04-27).

Han, Shaogong 韩少功 (1985). „Wenxue de „gen“ 文学的 „根“ [Kořeny literatury]. *Zuojia 作家* 4 vyd, 2–5

Hastings, Justin V. (2011). „Charting the Course of Uyghur Unrest“. [online]. *The China Quarterly*. 893–912. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/41447781>. (navštíveno 2024-07-05).

Hong, Zicheng (2007). „Root-Seeking“ in Literature“. In: *A History of Contemporary Chinese Literature*. Brill, 1 vyd. 366–370. ISBN 978 90 04 15754 5.

Hrdličková, Věna (1989). „Jarní hlasy“. Svoboda. 290. ISBN 80-205-0022-7.

Kasgarli, Sultan Mahmut (2007). „The Formation of Modern Uighur literature and current developments“. [online]. *Central Asian Survey*. 28 vyd. 577–283. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/02634939308400840>. (navštíveno 2024-07-15).

Li, Yuhui (2018). „Partnership Assistance Programs in China and Xinjiang“. *China's Assistance Program in Xinjiang a Sociological Analysis*. Lexington Books, 47–52. ISBN 9781498539401.

Li, Zuzana (2010). „Jantarový oheň: výběr povídek z Tibetu a dalších nečínských koutů Číny“. Rybka Publishers. 19–37. ISBN 978-80-87067-36-9.

Leenhouts, Mark (2016). „Culture against Politics: Roots-Seeking Literature“. Denton, Kirk A. (ed.), *The Columbia Companion to Modern Chinese Literature*. Columbia University Press, 209–306. ISBN 978-0-231-54114-5.

Ma, Xueliang 馬學良, Liang Tingwang 梁庭望, a Zhang Gongjin 張公瑾 (edd.) (1992). „Daoyan 导言“ [Úvod]. In: *Zhongguo shaoshu minzu wenxue shi 中國少數民族文學史* (Dějiny menšinové literatury). 2 vyd. Beijing 北京: Zhongyang minzu xueyuan chubanshe 中央民族学院出版社.

Mackerras, Colin (2012). „Causes and Ramifications of the Xinjiang July 2009 Disturbances“. *Sociology Study*. 2 vyd., s. 496–510. ISSN 2159-5526.

Millward, James A. (2004). „Violent Incidents Since 1990“. [online]. In: *Violent Separatism in Xinjiang: A Critical Assessment*. East-West Center Washington, 10–22. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep06542.1>. (navštíveno 2024-05-15).

Millward, James A. (2007). „Eurasian Crossroads“. Columbia University Press. 347–354. ISBN 0-231-13924-1.

Millward, James A. (2010). „Introduction: Does the 2009 Urumchi violence mark a turning point?“ [online]. *Central Asian Survey*, 28 vyd. 347–360. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/02634930903577128>. (navštíveno 2024-04-27).

Radio Free Asia (2022). „ئوبزۇرچى لۇك ھاللام: پەرھات تۇرسۇننىڭ «ئارقا كوچا» رومانى ھېلىھەم ۋە كىشىنىڭ تېنىنى شۈركەندۈرىدۇ Obzurchi luk hallam: perhat tursunning “Arqa kocha” romani hélihem kishining ténini shürkendüridu“ [Komentátor Luke Hallam: O románu Perhata Tursuna "The Backstreets a Novel from Xinjiang" vám stále naskakuje husí kůže]. [online]. Dostupné z: <https://www.rfa.org/uyghur/xewerler/perhat-tursun-03102023123258.html>. (navštíveno 2024-04-27).

Shroder, Maurice Z. (1963). „The Novel as a Genre“. [online]. *Massachusetts Review*. 4 vyd. 291–308. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/25079019>. (navštíveno 2024-07-05).

Smith, Anthony D. (1991). „National and Other Identities“. In: *National Identity*. Penguin Books. ISBN 0-14-012565-5.

Spivey, Brian, (2022). „The December 12th Student Movement: Uyghur Student Protest in Reform-Era China“. [online]. *The Journal of Asian Studies*. 1–20. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0021911822001206>. (navštíveno 2024-06-30).

Svenska Pen. *About Swedish Pen*. [online]. Dostupné z: <https://www.svenskapen.se/about-swedish-pen>. (navštíveno 2024-07-05).

Tobin, David (2020). „Conclusion: Identity and Insecurity in Xinjiang“. In: *Securing China's Northwest Frontier*. Cambridge University Press, s. 222–244. ISBN 978-1-108-48840-2.

Uyghur Human Rights Project (2019). „Detained and Disappeared: Intellectuals under Assault in the Uyghur Home Land“. [online]. Dostupné z: <https://uhrp.org/report/detained-and-disappeared-intellectuals-under-assault-in-the-uyghur-home-land/>. (navštíveno 2024-07-29).

Xinjiang Wenyiwan 新疆文艺网. Wenlian kanwu 文联刊物. [online]. Dostupné z: <http://www.xinjiangwenyi.cn/wlkw/>. (navštíveno 2024-07-05).

Zenz, Adrian (2019). “Wash Brains, Cleanse Hearts”: Evidence from Chinese Government Documents about the Nature and Extent of Xinjiang’s Extrajudicial Internment Campaign“. [online]. *The Journal of Political Risk*. 7 vyd. 1–36 Dostupné z: <https://www.jpolrisk.com/wash-brains-cleanse-hearts/>. (navštíveno 2024-07-15).

Zenz, Adrian (2017). „Break Their roots: Evidence for China's Parent-Child Separation Campaign in Xinjiang“. [online]. *Journal of Political Risk*. 1–36. Dostupné z: <https://www.jpolrisk.com/break-their-roots-evidence-for-chinas-parent-child-separation-campaign-in-xinjiang/>. (navštíveno 2024-06-30).

Zong, Kaibin 钟开斌 (1979). „Duikou zhiyuan: qi yuan, xingcheng jiqi yanhua 对口支援：起源，形成及其演化“ [Podpora protějšku: původ, formace a evoluce]. [online]. In: 北京：国家行政学院应急管理培训中心. Dostupné z: <https://max.book118.com/html/2015/1208/31016151.shtm>. (navštíveno 2024-06-14).